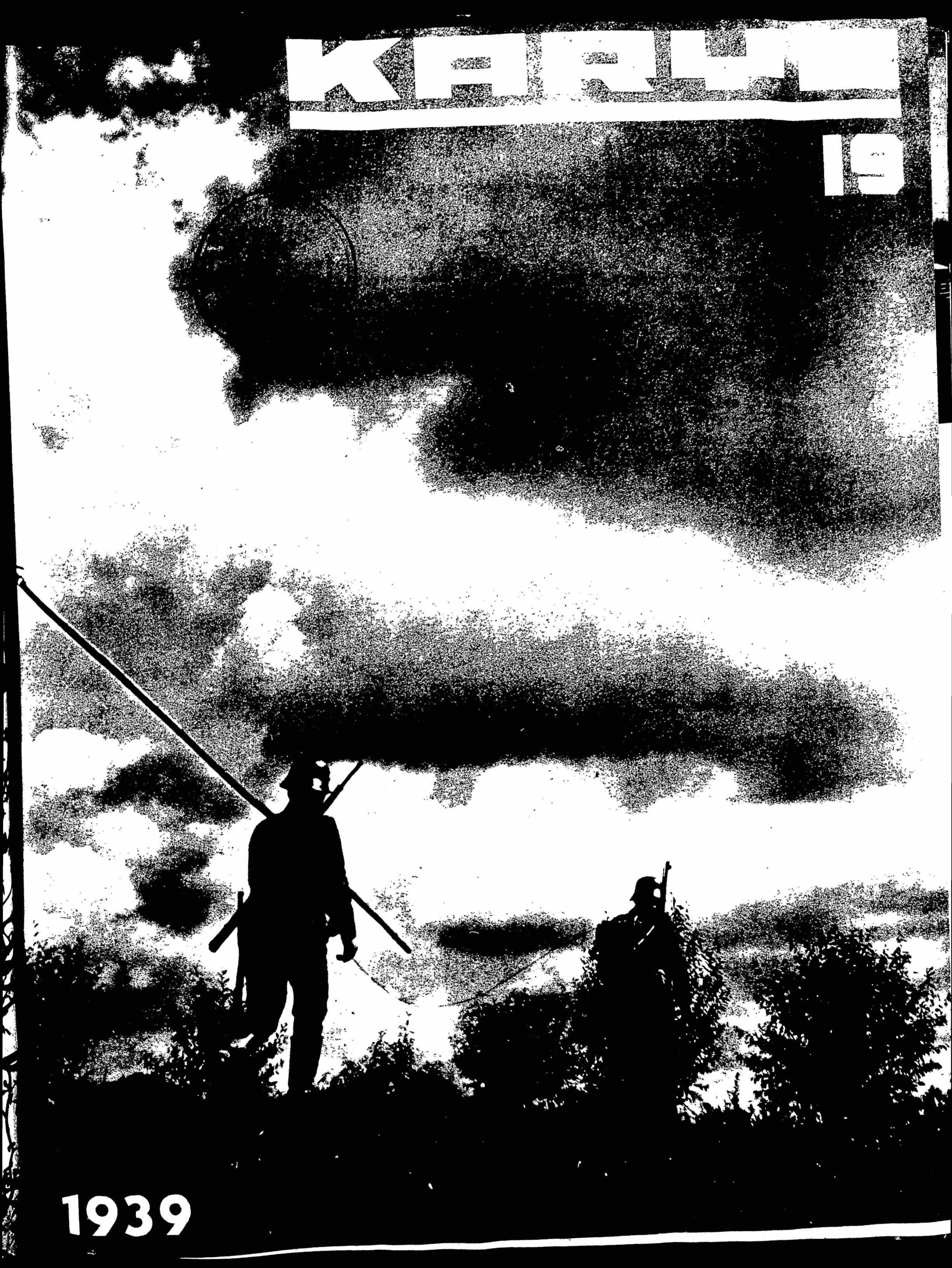
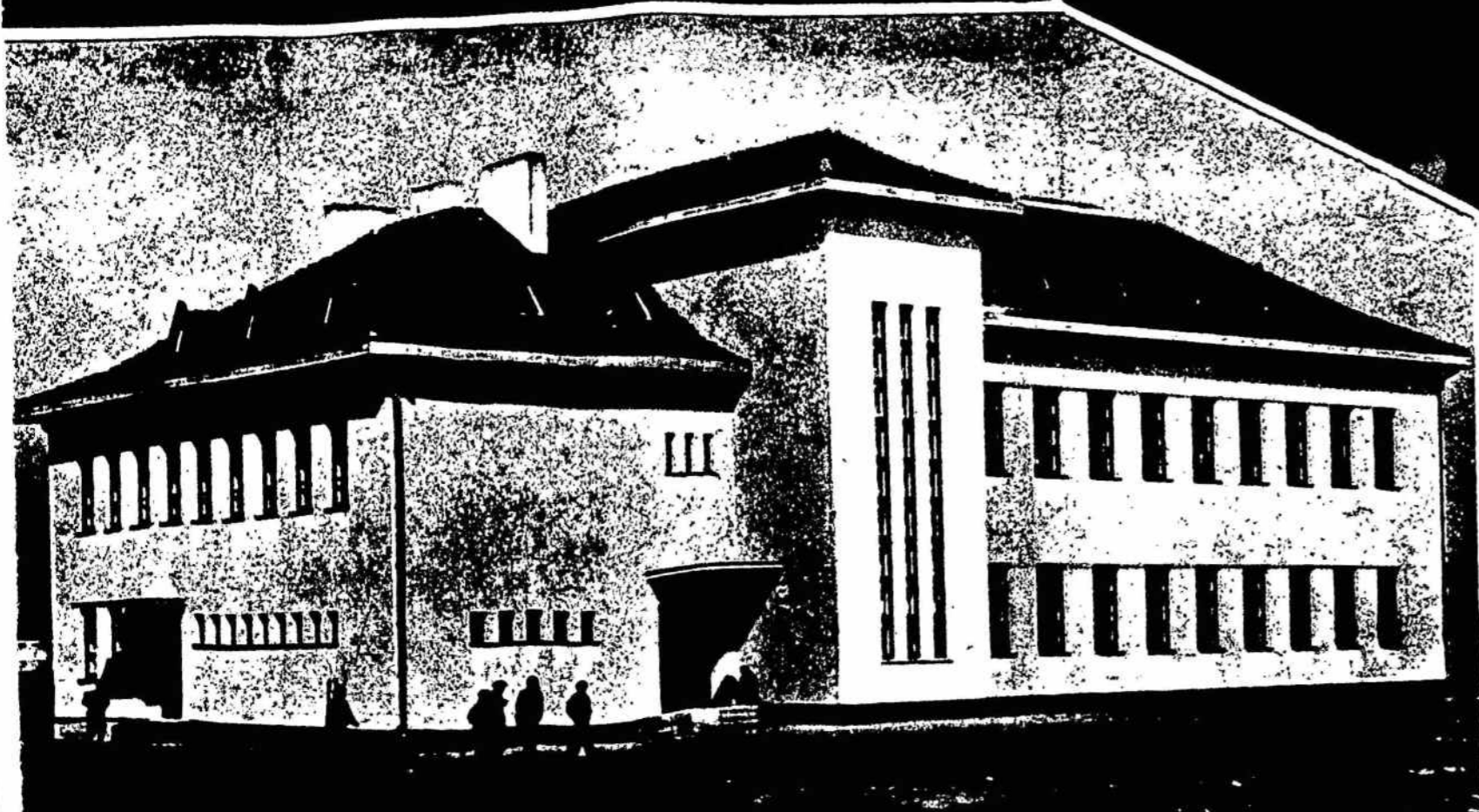

KARL

19

1939

Nr. 19 (1039)

1939. V. 11. Kaina 30 ct.

**Lietuvos kariuomenės
savaitinis laikraštis**

Kaunas, Miškų g-vė 18, „KARYS“
Telef. per Kar. Št. 56

Leidžia

Kar. Št. Spaudos ir Šviet. Skyr.

Redaktorius

kpt. S. Urbanavičius

Honorarų gauti ir visais kitais reikais redakcija ir administracija priima ketvirtadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais. Išimtis — atvykusiems iš provincijos

Prenumerata puskarininkiams, kareiviams ir moksleiviams metams — 5 lt., 6 mėn. — 3 lt., 3 mėn. — 2 lt. Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt., 3 mėn. — 2 lt. Užsienyje, be Latvijos ir Estijos, dvigubai

Spaudžia „Spindulio“ B-vės sp. Kaune

Viršelyje: 1. psl.

— O. Milaševičiaus nuotr.; 4.

psl. — O. Milaševičiaus ir J. Miež-

laiškio nuotr.

Mūsų kariuomenės vadas b. gen. Stasys Raštikis Nepriklausomybės kovų dienomis (1919 m.)

Vilniaus miesto vaizdas

Trakų apskr., Žiežmarių valsč., Strošūnų kaimo ūkininkas Mykolas Brazauskas su savo septyniais sūnumis atsargos kariais (stovi amžiaus tvarka iš kairės į dešinę): Juozas, Aleksandras, Petras, Antanas, Jurgis, Ustakas ir Pranas. Visi atsarginiai — pėstininkai, Antanas ir Pranas — jaunesnieji puskarininkiai. Vyriausias kar. įstojo 1919 m., jauniausias tarnyba baigė 1938 m. Garbė Brazauskų šeimai, davusiai tiek Tėvynės gynėjų!

Ats. j. ltn. Br. Galinio nuotr.

Pradinė mokykla šventosios uoste Iz. Girčio nuotr.

Sanitarijos puskarininkių instrumentatorių - narkotizatorių laida su lektoriais ir gaislest. seserimis

A. Lauciaus nuotr.

Karinis auklėjimas ir nusikaltimai

Kiekvienos suverenės tautos aukščiausias tikslas yra tautos laisvės ir jos saugumo išlaikymas bei tautos gyvybinių reikalų apgynimas. Šį tikslą saugoti ir išlaikyti pašaukta kariuomenė. Todėl karinio tautos auklėjimo tikslas yra sukurti kariniai dorovinę bendruomenę valstybės nepriklausomybei ir jos laisvei apginti.

Karinės bendruomenės esmė reikalauja, kad atskiras jos narys rūpintųsi ne tiek savimi, kiek visos bendruomenės reikalais. Nuo to, kiek atskiras tautos narys yra palenktas bendriems tautos reikalams, pareina ir visos tautos karinė vertė.

Karinis tautos auklėjimas nėra vien karinių technišųjų sugebėjimų perdavimas atskiriems bendruomenės nariams. Kovotojo mokymas karinių dalykų lauke, šaudymas, žygis ir kitokie rikiuotės ir veiksmų su ginklu mokymai dar nesudaro tikro kariškumo, kurio tikroji esmė glūdi žmogaus dvasinėse savybėse, priverčiančiose jį aukotis už Tėvynės reikalus. Suprantama, kad negalima neigti ir techniškojo karinio pasirengimo. Tikrasis (esminis) karinis auklėjimas apima visų kariuomenę charakterizuojančių savybių sumą: dvasią (moralę), drausmę ir techniškuosius kautynių sugebėjimus. Taigi, karinis auklėjimas ir techninis karinis pasirengimas sudaro neišskiriamą vienetą.

Šiais laikais nepakanka, kad kiekvienas tautos bendruomenės narys aukotų gyvybę ir turą dėl savo krašto ir tautos laisvės vien tik iš prievolės. Kad šių dienų karys galėtų atlikti sunkius uždavinius ir pakelti moderninio karo sunkumus, reikia aukštesnio tikslo, iš kurio iškiltų jo pareigų jausmas ir dėl kurio jis būtų pasiryžęs viskam aukotis ir pakelti didžiausius skausmus. Čia didelis vaidmuo tenka ir bažnyčiai. Pascal yra pasakęs: „Širdis (jausmas) turi savo tiesas, kurių protas visai nežino“. Tai reiškia, kad *karinis auklėjimas turi veikti ir žmogaus širdį — jausmus. Jis turi ugdyti tautinius jausmus, draugiškumą, narsumą, atsakomybės pajautimą, pasitikėjimą, drąsumą, kovos norą, pasiaukojimą ir paklusnumą.*

Mūsų tautos karinis auklėjimas nėra dabartinių laikų padarinys. Dar priešistoriniais mūsų valstybės laikais pasirengimas kovai buvo kasdieninis kovos dėl būvio reikalas. Ilgainiui karinio auklėjimo reikšmė mažėjo, užleisdama vietą vis labiau įsigalinčioms naujoms auklėjimo dorybėms: nusizėminimui, neturtui, paklusnumui ir t. t. Lietuvių tauta, netekusi savo nepriklausomybės ir priversta kovoti už svetimus tikslus, nustoja ne tik pilietiškos galvosenos, bet ir tikslo kovoti už svetimus ir jai nesuprantamus reikalus. Tik išlaikydama svarbiausias tautos egzistencijai savybes: dorą, karingumo dvasią, tiesos meilę, pasiaukojimą bendriems tautos reikalams ir garbės pajautimą, nebuvę pasmerkta pražūčiai. Tačiau *prievarta kovoti už svetimus ir tautai nesuprantamus tikslus vertė atskirus mūsų tautos narius vengti ne tik kovų, bet ir karinės bei turto prievolės kariniams tikslams. Juk prieš D. karą daugelis mūsų tautiečių emigravo į AJV vien tik todėl, kad norėjo išvengti karinės prievolės. Manau, visiems gerai suprantamos prieškarinės mūsų liaudies pažiūros į karinę prievolę ir tos priežastys, dėl kurių buvo daromi įvairūs nusikaltimai karinei prievolei išvengti.*

Kaip jau minėjau, kiekvienos tautos aukščiausias tikslas yra išlaikyti laisvę ir saugumą. Kariuomenė, kuri yra pašaukta šį svarbiausiąjį tautos tikslą išlaikyti, turi apimti savyje visas gerąsias tautos savybes. Todėl ir karinio auklėjimo pagrindą sudaro pagrindinių dorybių, kaip tiesos meilės, pasiaukojimo, garbės pajautimo, susiklausymo ir ištikimybės skiepijimas. Taigi, karinis auklėjimas pirmiausia turi stiprinti kiekvieno tautos individo moralę ir išlaikyti jo dorovinius nusiteikimus. *Kario auklėjimo tikslas laikomas pasiektas, kai geram kariui reikalingiausios moralinės savybės sutampa su jo norais ir galvojimu.*

Karinis auklėjimas, kaip ir kiekvienas kreipimasis į protingą būtybę, tikslu palenkti jo valią, galvojimą ir jausmus, yra būdingas tuo, kad čia susiduriama su jau susiformavusiais ir dar nesiformavusiais būdais ir skirtingais palinkimais. Todėl čia tenka elgtis

Kariuomenės vadas b. gen. Raštikis gegužės 8 d. išvyksta į Varšuvą *Backaičio nuotr.*

labai atsargiai ir reikiamas dorybes įsąmoninti tik palaipsniui. Todėl ir į nusikaltimus kariniam auklėjimui tenka žiūrėti kiek kitaip, negu paprastai yra priimta žiūrėti į kitos rūšies nusikaltimus siauresne prasme, t. y. į bet kurį nukrypimą nuo baudžiamųjų nuostatų. Juo labiau, kad ir patys baudžiamieji nuostatai nesudaro nepakeičiamų ir nuolatinių normų.

Sakoma, jog įstatymai sensta anksčiau, negu išdžiūsta rašalas, kuriuo tie įstatymai buvo rašomi. Jei baudžiamieji nuostatai yra tik etinio ir socialinio supratimo išreiškimas, vyraujantis šiuos įstatymus sudarant, tai etinė ir socialinė evoliucija visada yra žymiai pažengusi pirmyn. Baudžiamieji nuostatai irgi evoliucionuoja, tačiau jie yra keičiami tik tvirtai nustatytomis naujomis pažiūromis.

Mūsų tauta, netekusi suverenumo, nustojo skiepyti ir aktyvų karingumą. Tik mūsų „vargo mokykla“ buvo glaudžiai susijusi su savo tikyba, papročiais, šeimomis ir Tėvyne. 1905 m. Vilniaus seimas yra ryškus visos mūsų tautos protinis susibūrimas prieš nusižeminimą ir paklusnumą ir turintis savyje nemažą ir karinių pasireiškimų. *Atsakomybės jausmas prieš tautą, pasitikėjimas savimi, drąsa, kova už savo tautos teises ir geresnį rytojų nuo šio laikotarpio pradeda leisti vis gilesnis šaknis ir apima vis didesnius visuomenės sluoksnius.*

Jei dar mūsų karų dėl nepriklausomybės laikotarpyje nebuvo kiekvieno lietuvių aukščiausias tikslas ginti valstybės ir tautos laisvę (karinės prievolės vengė net 18% šaukiamųjų vyrų!), tai šiandien daugelio pažiūros pasikeitė ne tik į karinę prievolę (karinės prievolės vengimas sumažėjo net ligi 0), kariuomenę, bet ir į patį karinį auklėjimą.

Šių dienų modernus kariškumas nėra atsijęs nuo tautos ir valstybės gyvenimo santvarkos. Todėl ir *karinis auklėjimas nėra vien profesinis auklėjimas, vien kariuomenės ar jos vadovybės reikalas, bet visos val-*

stybės ir visos mūsų tautos reikalas, glaudžiai susijęs su bendru pilietiniu ir valstybiniu auklėjimu. Karinio auklėjimo savybė yra ta, kad jis žmogų išauklėja į dorovinę asmenybę, nes kariuomenė apima visas tautos žmoniškąsias dorybes. Karys turi būti visų karinių dorybių pavyzdys, pasitikįs tauta, kuri, būdama vieninga ir pasiryžusi, kiekvienu laiku gali jį vispusiškai paremti. Tik ta kariuomenė turės pasitikėjimą tautoje ir nenustos karingumo, kurios atskiri nariai bus pavyzdingi ir dorovingi žmonės.

Žmogus nusikalsta įstatymams ar doroviniams dėsniams savo elgesiu ar veiksmais. Žmogaus elgesiui ir veiksams vadovauja jo valia ar jo jausmai. Valiai daugiausia įtakos turi žmogaus prigimtis,

socialinė padėtis bei aplinkumos sukurti palinkimai, siekiami tikslai ir psichika. Žmogaus psichika, valia ir palinkimai atitinkamu auklėjimu daugiau ar mažiau gali būti keičiami. Atitinkamai auklėjant žmogaus valią, sugebėjimus ir palinkimus gali būti daugiau ar mažiau pakeičiama ir valstybinio gyvenimo santvarka. Tas savo ruožtu gali skatinti prie nusikaltimų arba sulaukyti nuo jų.

Pirmoji karinio auklėjimo sritis ir yra kovotojo valios ir jo sugebėjimų ugdymas, — o tai yra ne kas kita, kaip būdo formavimas, ypač kreipiant dėmesį į atidumo ir sugebėjimų ugdymą. Tai dažniausiai padeda išvengti nusikaltimų, atgraso nusikaltėlius ir tuo pačiu mažina nusikaltimų skaičių. Be to, čia žymią vietą užima ir atskiro individo (piliečio) palenkimas karinės bendruomenės dvasiai ir drausmei. Čia ypač atkreiptinas dėmesys į valios stiprinimą pasipriešinti visiems sielos gyvenimo pasireiškimams, kurie yra priešingi tikram kariškumui. Todėl tikrasis kariškumas kaip tik negali būti ir nėra priešingas doroviniams dėsniams.

Dabartiniu metu labai ryškiai matyti vykstant kovą dėl būvio tarp atskirų valstybių, tautų (socialinių bendruomenių), luomų, šeimų. Kas nori šią kovą laimėti, turi būti vispusiškai gerai užsigrūdinęs galimiems sunkumams pakelti ir turėti daugiau priemonių. Noras laimėti dažniausiai ir skatina nesiskaityti su priemonėmis, bendruomenės teisiniais ir doroviniiais nuostatais bei dėsniais.

Kariuomenė yra didelė bendruomenė, kurioje atskiras karys (individas) veikia ne savo, bet visos bendruomenės naudai, siekdamas bendrą visai tautai ir valstybei tikslą — išlaikyti saugumą. Ją sudaro rinktiniai tautos sūnūs ir ji apima visas tautos gerąsias savybes. Todėl kariuomenę galima būtų ir taip apibūdinti: *„Kariuomenė yra dorų, sąmoningų, teisingų, klusnių, stiprių ir valingų žmonių bendruomenė, su-*

sieta savitarpiu pasitikėjimu, meile, patriotizmu, atsidavimu ir pasiaukojimu vienas už kitą ir visi už tiesą, tvarką, valstybės ir tautos gerbūvį ir nepriklausomybę“.

Šias kariui reikalingas savybes turįs žmogus negalėtų būti nusikaltėlis. Kadangi šių savybių skiepijimas (karinis auklėjimas) vyksta ne tik įšamoninimu, bet drausmė ir kitomis ypač griežtomis priemonėmis, todėl karinėje arba kariniais pagrindais organizuotoje bendruomenėje jos tikslas pasiekiamas greičiau, kaip kitose tautinėse bendruomenėse. Tuo pačiu karinis auklėjimas ir pati kariuomenė prisideda prie nusikaltimų mažinimo daugiau, kaip kitos organizacijos ar institucijos.

Prie nusikaltimų žmogų daugiausia palenkia nekilnus ir savanaudiškas (egoistinis) gyvenimo tikslas, savo teisių bei prievolių ir garbės supratimas. Šios, kaip ir visos kitos, žmogaus dvasinės savybės yra įgimos (gautos įpėdinystės keliu) arba socialinės padėties, aplinkumos ir kitų veiksnių padarinys.

Dabartinėje materialistinėje gadynėje žmogaus gyvenimo tikslas yra „aš noriu“ ir šiam norui patenkinti dažnai laikomasi dėsnių „tikslas pateisina priemones“. Tokių idėjų vedamas ar skatinamas, žmogus turi jas atitinkantį moralės ir teisės supratimą, kuris dažnai ne tik palankus nusikaltimams, bet net ir skatina į juos.

Su idealu „aš noriu“ ir „tikslas pateisina priemones“ karinėje bendruomenėje — kariuomenėje kovojama žymiai griežčiau negu civiliniame gyvenime, nes čia šiems idealams priešpastatoma „privalai“. Gi aukštesnis gyvenimo tikslas skatina prie geresnių darbų, pasiaukojimo ir mažina nusikaltimus.

Nusikaltimams turi įtakos ir psichologiniai motyvai. Materialistinėje gadynėje, vykstant atkakliai kovai už būvį, atskirų žmonių nervų sistema suardoma žymiai greičiau. Nuolat didėja psichopatų, isterikų skaičius, kurie sudaro ir karinio auklėjimo srityje skirtingų nusikaltėlių grupę. Šios rūšies atskiri individai sudaro savos rūšies fakirus, kurie savo tikslą „aš noriu“, pasakysiu, magiškai ir vykdo. Tai nusikaltėlių ligonių rūšis, kuri labai sunkiai pagydoma ir auklėjama.

Suprantama, kad tokios rūšies „kariui“ garbės supratimas visai svetimas. Jį iššamoninti, kad jis ir jo uniforma įkūnija visos tautos garbę, kad tautos laisvės ir garbės gynimas, patikėtas jo rankoms, yra reikalingas ypatingų pastangų ir priemonių.

Kad žmogus atsispyrėtų blogiems palinkimams, turi sugebėti save valdyti, tariant, ant savęs viešpatauti. Pav., anglai aukščiausiu auklėjimo tikslu laiko „self control“ — sąmoningą žmogaus susidrausminimą. Tačiau toks susidrausminimas iš pradžių bus tik priverstinu susidrausminimu.

Kilnesnis idėjos ir moralės bei teisės ir pareigų supratimas, kuris žmogų darytų kilnesnį, teisingesnį ir tuo pačiu sulaikytų jį nuo nusikaltimų (dorovinių ir teisinių), gali būti pasiektas tik auklėjimu šeimoje, mokykloje, bendruomenėse ir kariuomenėje. Todėl teisingai teigia garsusis psichologas Gustavas le Bon'as, kad: „žmonių auklėjimas — svarbiausias faktorius, kuriuo žmonija gali pasinaudoti visuomenės patobulinimui“. Geriausia tokio auklėjimo mokykla, to paties mokslininko manymu, esanti kariuomenė ir karinio auklėjimo metodai bei tikslai, nes jie stengiasi padaryti asmenį ne tik geru kariu, bet lygiai geru žmogumi ir geru piliečiu. Neveltui vokiečiai sako, kad vokiečiai geru žmogumi ir geru piliečiu tik tada pasidare, kai tapo geru kariu. Gi kuo geresnis žmogus ir pilietis, tuo mažiau jis pats tinka bet kuriems nusi-

5 Žodžiai atvykusiems broliams

Atvykot Tėvynei pakvietus.
O prasmė yra aiški labai,
Nes girdit, kaip draskosi vėtros,
Debesyse prinoko žaibai...

Jus pasveikinti — žodis bevertis,
Mūsų širdys jums tiesia rankas.
Mus suriš vienas tikslas ir vardas
Nepralaužiamo plieno lankais.

Čia darbas ir prakaitas mielas,
Nes gyvenimo nėra be jo.
Drauge žengsim per gėles ir smėlį,
Ir išmoksime mirt nebijot!..

Žinom, kraujas aplaistė mūs kelią,
Kelią pergalių, kelią garbės.
Virpa nerimu gležnas lapelis —
Mūsų širdys — kovoj nedrebės!

Per daug buvo pančių ir rykščių,
Buvo kraują pralieti prasmė.
Laisvi paukščiai padangėje krykščia —
Žinom teisę gyventi laisviem!

Lietuva bus prie didžiojo kelio,
Kaip laukų margaspalvė gėlė.
Be grumtynių — nei smėlio grūdelio,
Nei lelijos — jau nieks neišplės!..

Jonas Docius

kaltimams ir tuo rečiau gali tapti kitų nusikaltėlių auka. O tai jau bent iš dalies ir blogiausias sulaiko nuo nusikaltimų arba bent užkerta kelią jiems nusikalsti.

Kodėl ir kaip karinis žmonių auklėjimas teigiamai veikia į nusikaltimų mažinimą, bus vaizdžiau bent suglaustai peržvelgus to auklėjimo tikslus bei priemones.

Svarbiausias karinio auklėjimo tikslas — įskiepyti ir sustiprinti kario dorovines ir dvasines savybes, reikalingas dabartiniam sunkiam ir sudėtingam karui pakelti. Svarbesnės tų savybių, kurios teigiamai veikia ir nusikaltimų mažinimą, yra šios:

1. Patriotizmas — jis yra svarbiausias akstinas, kuris karį skatina ar verčia mirti, lieti kraują ir kantriai kentėti už tai, kas yra būtina jo Tėvynės laisvei, garbei ir gerbūviui. Kiekvienas tikras karys turi būti kilnus patriotas.

2. Karys turi būti klusnus ne tik savo vadams, bet lygiai ir bendriems valstybiniais bei kariniams ir doroviniams nuostatams.

3. Karys turi būti doras, protingas ir turėti stiprią valią, kuri priverstų jį atlikti visa tai, kas reikalinga ir privaloma, nors tam kitokio skatinančio akstino ir nepakaktų.

4. Karys visada turi būti atidus.

5. Karys siekia garbės nors ir savo žygiams, tačiau ne sau asmeniškai, bet tam dideliame kolektyvui, kurio nariu jis yra, ir tik per šį kolektyvą — sau. Todėl ir kario garbės sąvoka kitokia kaip eilinio piliečio: karys pats stengiasi būti garbingu ir nori bei skatina kitus savo kolektyvo narius tokiais pat būti. Jis kitų garbę vertina lygiai, kaip ir savo.

6. Pagaliau karys visais atžvilgiais turi būti riteris. Todėl turintieji visas čia išvardintas savybes asmenys nei patys neturėtų nusikalsti valstybės įstatymams ir doroviniams nuostatams, nei kitiems leisti tai daryti.

Gen. št. plk. Šova

ISPANIJOS KARO PATYRIMAI

Ispanijos kovos ėjo tarp vyriausybininkų ir nacionalistų. Kitos valstybės, daugiausia ir teturėjo tikslą — išmėginti savo kai kuriuos ginklus, kad juos galėtų geriau pritaikyti būsimajame kare, o ypač įnešti pataisas ginklavimesi. Taip pat buvo labai svarbu išsiaiškinti ir kai kurie kariavimo pagrindiniai dėsniai, veiksmų pobūdis. Apsiginkluojant ir taikant naująją techniką, svarbu toji technika pritaikyti kovos lauke. Dabartinėse kariuomenėse nėra vienos minties dėl technikos pritaikymo būsimajame kare. Todėl tokiomis progomis, kaip Ispanijos karas, kada valstybės gali savo techniką išmėginti praktiškai — be abejo, pasinaudojama. Mums, esant toli nuo to karo, nesusidarė progos kitaip arčiau su juo susipažinti, kaip tik per karinę spaudą. Mat, didesnės valstybės turėjo ir savo atstovų, korespondentų Ispanijoje, kurie galėjo atidžiai sekti karo plėtimosi eigą ir galėjo padaryti reikšmingų išvadų. Kiek to karo pati forma ir turimos priemonės leido daryti bet kurias išvadas ar įkainavimą, tiek įvairių šalių atstovai tą karą įvertino ir paskelbė plačiai įvairių valstybių kariniuose žurnaluose. Mes, nors labai trumpai, pasistengsime su visais tais patyrimais ir išvadomis susipažinti.

Puolimas

1. Karo pradžioje puolimas buvo vykdomas linijine sistema, smogiant priešui tiesiog į kaktą. Todėl operacijos tegalėjo plėstis labai lėtai, nes besiginantysis suspėjo per tą laiką pritraukti rezervus ir atstatyti pašlijusią padėtį. Ši puolimo forma aiškinama tuo, kad esą puolantysis iš pradžių turėjęs mažai artilerijos, aviacijos, tankų ir motomechanizuotų dalių.

Kiek vėliau ispanai pradėjo vykdyti gilus puolimo operacijas, stengdamiesi kiek galint greičiau laužtis tam tikroje kryptyje į priešų gilumą, kartu siekdami sukaustyti ir jo rezervus. Tokioms operacijoms įvykdyti, reikalinga turėti stipri smūgio grupė su galinga aviacija, artilerija ir motomechanizuota kariuomene, kuri galėtų sėkmingai plėsti pasisėkimą. Sakoma, kad tokioj smūgio grupėj reikia turėti 1 km 60—70 art. pabūklų. Taip pat tvirtinama, kad gilus puolimas lengviau įvykdomas ne siauru, bet plačiu frontu. Teigiama, kad tokios operacijos daugiau dar tik numatomos būsimajame kare ir pas tas valstybes, kurios turi dideles kariuomenes, stiprius motomechanizuotus vienetus ir galingą aviaciją. Ispanai nepasizymėjo gausiomis kariuomenėmis, todėl puolime daugiausiai ir vartojo frontinį smūgį metodingai slenkant priekin; vyriausybininkai dažnai mėgino smogti priešui į sparną, bet jiems retai kada pavykdavo, nes neturėjo žymios jėgų persvaros.

2. Pėstininkai-pagrindinė ginklų rūšis. Pėstininkai puldami išėties padėtį užimdavo naktį ir dažnai artilerijos padedami. Iki artilerijos parengimo, aviacija bombarduodavo pirmuosius priešų pėst. skaidinius, kartu ir divizijų rezervus. Toliau būdavo 1—3 val. artilerijos parengimas ir aviacijos pakartotinis bombardavimas. Ataka vykdoma nuo 150—200 metrų, pėstininkai remiami pėst. ginklų ugnimi. Taip pat pėstininkų ataka palaikoma tankų. Tankai ir prieštankiniai pabūklai slenka kartu su pėstininkais. Taigi, pėstininkams labai svarbu nugalėti paskutiniai 200 metrų, nes tada nustoja juos rėmusi artilerija. Todėl esą svarbu, kad tuo momentu ypač gerai veiktų pėst. ginklai: minosvaidžiai, kulkosvaidžiai, prieštankiniai

pabūklai, zenitiniai kulkosvaidžiai, o taip pat, kad kartu veiktų ir tankai.

Pėstininkams prasilaūžus, veikiant priešų pozicijos gilumoje, jiems turi padėti artilerija ir aviacija. Taigi, pėstininkų galutinis pasisėkimas puolant — tepriklauso nuo gero bendradarbiavimo su kitomis pagalbinėmis ginklų rūšimis: artilerija, aviacija ir tankais.

3. Artilerija kaip puolamasis ginklas labai svarbus ir ne tik kad nenustojęs reikšmės, bet ir daugiau vertinamas. Po Didžiojo karo, kaip prasidėjo technikos augimas, kai kurie autoriai buvo mėginę artilerijos reikšmę paneigti ir norėjo perduoti tuos nuopelnus motorizacijai ir mechanizacijai, svarbiausia — viską grūdė tankams. Tačiau Ispanijos karas, vis dėlto, artilerijos reikšmės nepanėigė, bet ją patvirtino: artilerija puolant yra pagrindinis ginklas su priešų įtvirtinimais, jo ugniavietėmis ir geriausias pėstininkų rėmėjas. Tačiau Ispanijos kare artilerijos buvo, palyginti, maža, todėl ir operacijos dažnai nepavykdavo. Be artilerijos negali pėstininkai slinkti pirmyn, tankai be artilerijos paramos negali laužtis į priešų laikomą poziciją. Tvirtinama, kad puolant geriausi artilerijos 105, 124, 155 mm pabūklai. Ispanijos kare didelė reikšmė priduta motorizuotai artilerijai.

Taigi atrodo, patirta, kad nė aviacija, nė tankai negali artilerijos pakeisti, tik gali ją sustiprinti.

4. Tankai šiame kare ne per daug pasižymėjo. Patirta, kad sėkmingam jų puolimui reikalinga masinio panaudojimo, o Ispanijos kare tos masės kaip tik ir nebuvo. Mažai turėta tolimojo veikimo tankų.

Tankai buvo daugiausia vartojami kartu su pėstininkais. Puolime tankai, prieštankiniai pabūklai ir pėstininkai slinkdavo kartu ir turėjo pasisėkimą tik veikdami kartu ir galingos artilerijos bei aviacijos remiami.

5. Aviacija Ispanijos kare turėjo gerą pasisėkimą, tik nebuvo pilnai išnaudota. Esą aviacijos tikras pasisėkimas glūdi jos masiniame panaudojime, o tos masės šiame kare taip pat nebuvo. Puolant aviacija daug padėjo pėstininkams, artilerijai ir tankams. Aviacija buvo panaudota ir atsitraukiančiam priešui persekioti. Tačiau teigiama, kad aviacija tai daugiau būsimąjo karo ginklas ir ji pasieks tikrai gerų vaisių, kada ją galės paremti sausumos kariuomenė — greitieji junginiai. Ispanijos kare aviacija pasireiškusi kaip galingas ginklas, kada ji glaudžiai bendravusi su kitomis ginklų rūšimis.

6. Iš viso to, kas pasakyta, matome, kad reikalaujama kuo glaudžiausio visų ginklų rūšių bendradarbiavimo. Mums tas ne naujiena, bet kartais vis dar pratę tai vieną, tai kitą ginklų rūšį daugiau vertinti ir teigti, kad tik ši nulemianti veiksmų pergalę.

Puolant labai svarbu staigumas. Tad nuo puoliančiojo netikėtumų besiginantysis turi visada saugotis, budėti ir budriai stovėti sargyboje, kad laiku suspėti sutikti bet kurį pasireiškusių pavojų.

Gynimasis

1. Ir gynimasis, kaip ir puolimas, Ispanijos karo pradžioje turėjo linijinį pobūdį. Bataliono gynimosi ugnies priemonės buvo išstumiamos veik visos į priekinius dalinius, nebuvo ešelonuojamos gilumon. Gynimasis buvo vedamas normaliuose ir plačiuose baruose, o taip pat buvo vartojama ir judrus gynimasis. Plačiame bare ginantis stengtas išnaudoti kalnai, upių

siaurumos, gyvenamosios vietos su akmeninėmis tvoromis. Ispanijoje labai gausu akmeninių tvorų, pastatų, kurie buvo plačiai išnaudoti ginantis.

Vėliau gynimesi pereita iš linijinės formos į giliją, kokią ir mes suprantame ir vartojame. Įsitinkta, kad tik gilus gynimasis, ugnies priemonių išdėstymas gilumoje gali geriau ir sėkmingiau sulaikyti puolantį priešą, o jei pastarajam ir pavyktų kurioj nors vietoje prasilausti, tai, gilumos jėgomis kontratakaujant, galima ir vėl atmesti atgal. Gilioji sistema ypač palengvina gynimąsi nuo tankų.

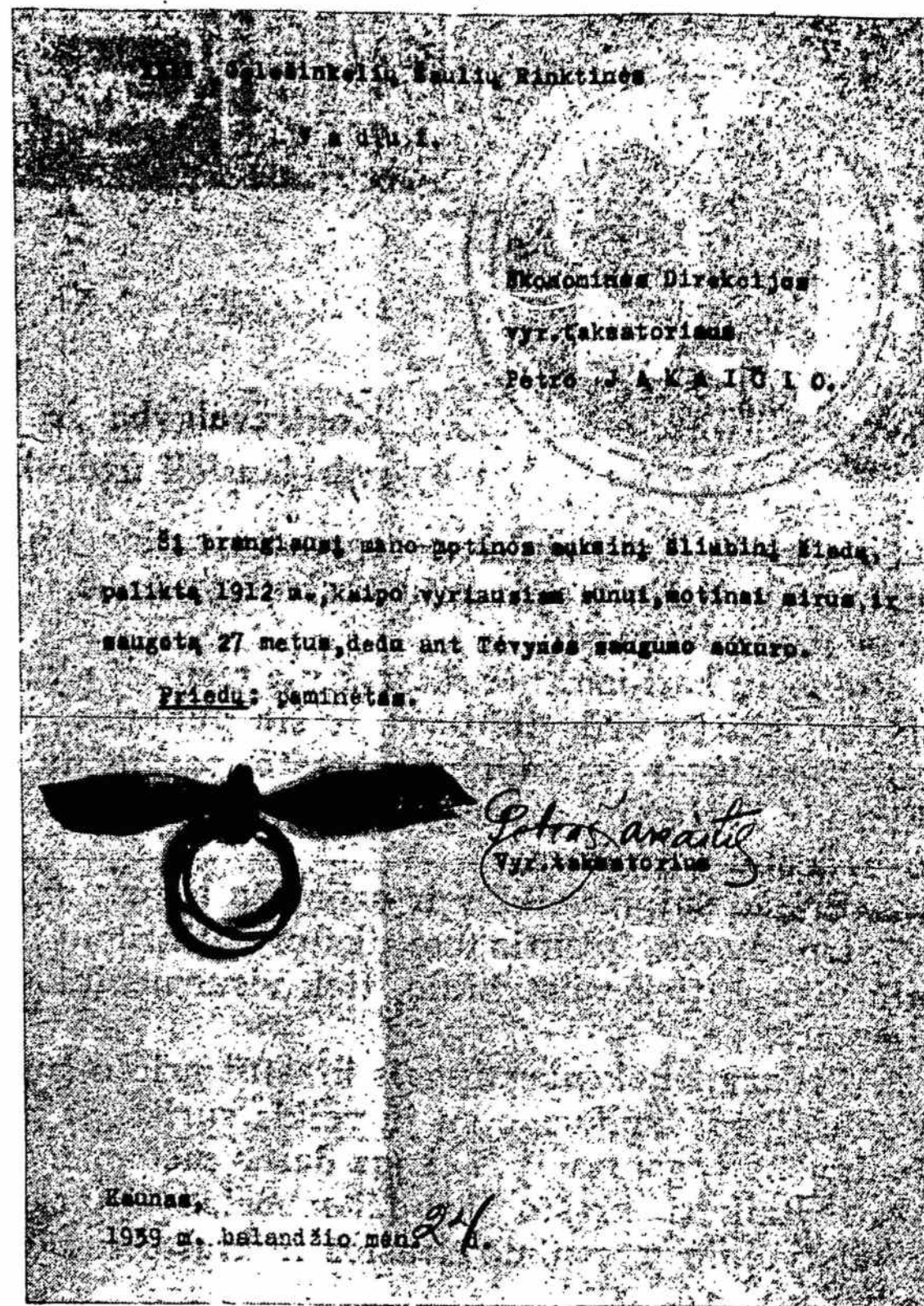
2. Ispanijos kare ir ginantis pagrindiniai uždaviniai teko pėstininkams. Pėstininkai dar kartą įrodė, kad jie gali kautis vieni, kartu su technika ir prieš techniką. Dabar žymiai patobulėjus pėstininkų ginklams, ir pačių pėstininkų galia didesnė. Pėstininkai kautynėse labai lankstūs ir mažiau jautrūs bet kuriems nepasisekimams — jie greičiau atgaivinami ir padaromi vėl tinkami kautynėms. Tačiau tikroji pėstininkų galia glūdi jų sugebėjime glaudžiai bendradarbiauti su kitomis ginklų rūšimis. Ir Ispanijos karas parodė, kad dabar į pėstininkus stengiamasi įlieti tankų, prieštankinių pabūklų, prieštankinių šautuvų. Praktika parodžiusi, kad pėstininkų kuopai būtinai reikalinga turėti prieštankinių automatinų šautuvų ir bent 2 prieštankiniai pabūklai; pėst. batalionui — bent 6 prieštankiniai pabūklai; pėst. pulkui — kuopa prieštankinių pabūklų (6—8 pab.). Tuo būdu batalionas, gindamas 2 km barą, turėtų 12 prieštankinių pabūklų, kurie užtikrintų batalionui savarankiškumą; pėst. pulkas, gindamas 4 km barą, turėtų 40—44 prieš. pabūklus.

Divizijai esą būtinai reikalingas judrus rezervas su prieštankinės artilerijos motorizuotu divizionu. Ispanijos kare patirta, kad sunkieji kulkosvaidžiai, naudingiausia vartoti 600—800 m atstume. Ispanai iš s. k. į nematomus taikinius iš uždengtų pozicijų nešaudė, jie sako, kad tuos uždavinius turinti atlikti artilerija. Be to, praktika parodžiusi, jei s. k. bent 10—15 min. šaudo iš tų pačių ugniaviečių, tai toji ugniavietė turi būti prieš susekta, o jei susekta tai ginklas artilerijos ugnimi gali būti sunaikintas. Todėl s. k. iš karto būtina parengti bent 2 ugniavietes.

3. Artilerija ir ginantis turi ypatingos reikšmės. Ispanijos karo patyrimas sako, kad po Didžiojo karo artilerijos uždaviniai pasunkėjo, jos bendradarbiaujimas su kitomis ginklų rūšimis susikomplicavo, nes ugnis reikalinga derinti su greitaisiais tankais ir žaibinga aviacija. Motomechanizacijos dėka artilerijai žymiai padaugėjo ir taikinių. Ispanijos kare ginantis vartodavo artilerijos sutelkimus į svarbesnius puolančiojo punktus, pagrindinėse kryptyse. Todėl šiam reikalui labai tinkama motorizuota artilerija, į kurią ir kreipia ypatingo dėmesio. Praktika parodžiusi, kad artilerija veikianti netiesioginiu taikiniu į tankus, mažai naudinga, tačiau gerai veikli ir sėkminga ugnis tiesioginiu taikiniu 1000—1500 m atstume. Žodžiu, artilerijos panaudojimas kaip puolime taip ir gynimesi, turi labai daug reikšmės ir jos nėra jokia ginklų rūšis pakeisti negalės.

4. Ginantis svarbų vaidmenį vaidino inžinerija. Pradžioje karo, pav., vyriausybininkai į bet kokius techninius įtvirtinimus nekreipė dėmesio, jie norėjo sustiprinimus pakeisti savo patriotišku ūpu, pasiryžimu ir drąsa, tačiau greitai patyrė didelę ir skaudžią klaidą, o gausūs nuostoliai privertė liesti į požemius ir betoninius blindžius. Juk ir Etiopai mėgino spirtis be ginklų su technine Italijos kariuomene ir tebuvo tik aukos technikai. Ispanijos kare inžinerija tiek buvo įvertinta, kad buvo teigiama, jog inžineri-

Brangi auka Ginklų Fondui

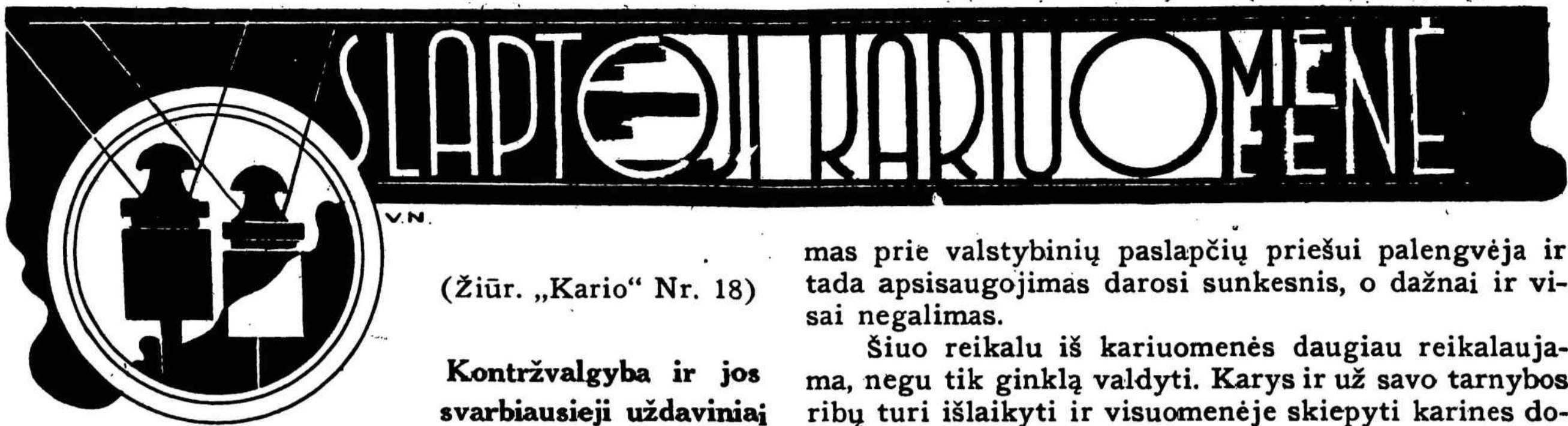
Šis taurusis aukotojas, P. Jakaitis, yra uolus šaulys, VIII kategorijos valdininkas. Jis yra davęs mintį įsteigti naujai įsikūrusiai geležinkelių šaulių rinktinei ginkluoti fondą. To fondo pradžiai jis aukojo 25 lt. ir vėliau dar apie 600 lt. Šis fondas paskiausiai išaugo į stambią sumą, kuri dabar sudaro apie 150.000 lt.

jos parengimas esąs reikalingas ne tik specialiajai kariuomenei, bet ir kitoms ginklų rūšims, o ypač pėstininkams. Įtvirtinimai rengiami ne tik priekiniuose skaidiniuose, bet ir visoje gilumoje, kartu darant ir prieštankines kliūtis. Teigiama, kad įtvirtinimai turi būti lankstūs, kad būtų galima jie greitai keisti pagal puolančiojo pasikeitusią veiksmų kryptį.

5. Tankų naudojimas gynimesi retai teturėjo pasisekimo. Jie vieni mažai buvo vartojami, daugiausiai kartu su pėstininkais ir artilerija. Tankai patvaresni, kurie ginkluoti pabūklais ir turi pirmenybę prieš tankus, ginkluotus kulkosvaidžiais. Prieštankinių pabūklų vartojimas esą naudingiausias 700—1000 m atstume. Besiginančiųjų nuo tankų buvo vartojamas prieštankinės minos. Be to, prieš tankus buvo pavartota prieš tankus kovotojų grupės. Grupės būdavo ginkluotos rankinėmis granatomis ir prieštankiniais šautuvais. Žodžiu, ir ginantis tankai buvo daugiausiai vartojami tik kartu veikiant su pėstininkais ir artilerija.

6. Kaip puolant taip ir ginantis, aviacija buvo dažnai naudojama. Tačiau masinio vartojimo nebuvo. Tik viena Ispanijos kare konstatuota, kad aviacijos pasisekimas glūdi jos masėje. Ispanai kur tik pajėgė sutelkti didesnę aviacijos skaičių, tenai turėjo ir žymiai geresnę pasisekimą. Aviacija jau patikrintas ginklas, būsimajame kare ji gali pasiekti savo galybės ir pasisekimo tenai, kur nesutiks tinkamo pasipriešinimo, gero priešginklio.

Gen. št. mjr. A. Jonaitis

(Žiūr. „Kario“ Nr. 18)

Kontržvalgyba ir jos svarbiausieji uždaviniai

Svetimųjų žinių rinkimo organai visu atsidėjimu stengiasi gauti žinių apie kitų kraštų gynimąsi ir apsaugos jėgų plėtimąsi.

Vokiečių kariuomenės metraštyje tarp kitų kontržvalgybai skirtų uždavinių yra ir šie punktai:

1. Karinių ir ekonominių krašto paslapčių nuo rinkimo ir žvalgybos apsaugojimas, išdavimo ir sabotažo veiksmų išpėjimas.

2. Priešo šnipų veiklos ir sabotažo aktų sunkinimas ir trukdymas, imantis tam tikslui atitinkamų priemonių visose, tiek valstybinio, tiek visuomeninio gyvenimo srityse.

3. Padaryti nekenksmingais kraštui prieš šnipus ir Vokietijos išdavikus, o su jų veikla surištą ir prieš žvalgybos organizaciją bei jos darbo metodus.

4. Pritaikyti krašto baudžiamuosius įstatymus prie valstybinio gyvenimo dvasios ir krašto saugumo reikalavimų.

5. Auklėti vokiečių tautoje, o ypatingai kariuomenėje kontržvalgybos reikalų supratimą ir mokėjimą.

Aktyviosios priemonės, vartojamos kontržvalgybos organų kovoje prieš šnipus, krašto išdavikus ir sabotažą, tiek karinėse, politinėse, tiek ekonominėse srityse, neprivalo būti viešai skelbiamos. Taip pat lygiai negali būti viešai skelbiami ir kontržvalgybos darbo metodai kovoje su priešo agentais ir jų pagelbininkais, o taip pat ir su jų darbais surištos prieš žvalgybos organizacijos bei jų darbo metodai. Preventyvos priemonės, padedančios neleisti ir trukdyti svetimųjų žvalgybos veiklai, turi rūpėti kiekvienam tautiečiui. Kiekvienas tautietis, o ypatingai karys, pildydamas tikrai rūpestingai savo pilietines ir tarnybines pareigas, gali visados savo veikloje pritaikyti kontržvalgybos reikalavimus, turėdamas mintyje tai, kad apie išdavimą yra naudingiau iš anksto išpėti, kaip kad tą niekšišką darbą atlikusį teisti.

Rūpestingas paslapčių saugojimas turi tikslą atitinkamų instrukcijų, įsakymų ar tarnybinių nurodymų būdu užkirsti kelią galimumui išžvalgyti arba pražudyti laikytinus paslapyje duomenis. Rūpestingas paslapčių saugojimas siekia ne tik karines pajėgas, bet visur, kur tik esama valstybinės paslapties duomenų, kaip susirašinėjimuose, aplinkkraščiuose, įsakymuose, žemėlapiuose, planuose ar brėžiniuose, arba kaip ginklai, šaudmenys, pabūklų dalys, ryšių priemonės, žaliava arba kitos priemonės, skirtos krašto gynimo reikalams; o taip pat jų gaminimas, transportavimas, arba užlaikymas, dėl kurių, žinoma, yra instrukcijų.

Taigi tiksliaime šių instrukcijų ar nurodymų vykdyme glūdi krašto saugumas. Tyčia arba nerūpestingumo dėlei šių instrukcijų peržengimas atidaro priešui vartus. Kur paslapties saugojimo reikalas apleidžiamas arba pasireiškia nerūpestingumo, ten priešijimas

mas prie valstybinių paslapčių priešui palengvėja ir tada apsaugojimas darosi sunkesnis, o dažnai ir visai negalimas.

Šiuo reikalu iš kariuomenės daugiau reikalaujama, negu tik ginklą valdyti. Karys ir už savo tarnybos ribų turi išlaikyti ir visuomenėje skiepyti karines dorybes. Vokiečiai sakosi, kad šios dorybės jų tautoje yra pagrindinis bruožas. Esą jeigu pavyks vokiečių tautą kareiviška išauklėti, t. y. kareiviškai galvojančią, kareiviškai pareigas suprantančią ir kareiviškos laikysenos tiek valstybiniame, tiek privačiame gyvenime, tada ne tik kiti pavojai, bet ir svetimųjų žvalgybų grąšinimai būsią nugalėti.

Istaigos, kovojančios su prieš šnipinėjimu, turi uždavinį šio kareiviško auklėjimo darbą vykdyti ne tik kariuomenėje, bet ir toliau, visoje tautoje, kad išaiškintų, kame glūdi prieš žvalgybos esmė ir nuo jos apsigynimas.

Pirma negu eisime prie sekančių praktiškų pavyzdžių, aiškumo dėlei čia apibūdinsime vokiečių vedamuosius baudžiamųjų įstatymų paragrafus, pagal kuriuos skiriamos bausmės už krašto išdavimą ir karinių priemonių gadinimą.

1934 m. balandžio 24 d. vokiečių baudžiamasis įstatymas už krašto išdavimą

Esama kriterijaus valstybės ir visuomenės norų normalizavimui, sakysime, pasielgimas sąmoningų krašto išdavikų atžvilgiu. Silpnos, palaužtos savo galios pajautime valstybės, taikydamos nusikaltėliams bausmes už krašto išdavimą, nesilaiko griežtumo, kurį, numato įstatymai, išplaukiantieji iš krašto interesų, bet taiko normas, išplaukiančias iš kažkokių neiškaus dalyko kaip „žmoniškumo jausmo“ balsas. Šio „jausmo“ įtakoje Vokietija gyveno iki 1933 metų.

1914 m. lapkričio 9 d. karinių paslapčių baudžiamasis įstatymas, būdamas švelnus ir palankus krašto išdavikams, turėjo dar dvi lemiamas klaidas: pirma, labai siaura prasme apėmė saugotinas karines paslaptis ir krašto išdavimo veiksmus, antra, taikos metu už krašto išdavimą buvo bijomasi taikyti mirties bausmę. Buvo susidaręs didelis skirtumas bausmės už krašto išdavimą tarp taikos ir karo meto, o taip pat jame buvo galima rasti klaidingai suprantamo žmoniškumo, dėl kurio ir karo metu už šnipinėjimą ir valstybės išdavimą, nors ir visai aiškiais atvejais, dideliu šykštumu ir baime buvo skiriamos mirties bausmės. Dėl šio liberalizmo žinoma žūsta tautos ir valstybės. 1918 metais lapkričio 9 d. įvyko sąskaitų suvedimas dėl valstybės ir krašto išdavikų dezertyrų ir sabotažo aktų.

Dabartinis Vokietijos krašto išdavimo baudžiamasis įstatymas visai yra atvirkščias senajam, ypač dviem vedamajom mintimis.

1. Karo metu krašto gynimui visos priemonės yra priimtinos. Kiekvienos krašto gynimo paslapties išdavimas baudžiamąjį įstatymo griežtumą iššaukia tik karo metu, tačiau nors ir mažiausias išdavimas, bet turįs ryšio su krašto gynimu yra jau svarbus, nes dėl to karo atveju gali kainuoti daug savo tautiečių gyvybių. Taikymas „taikos meto švelninimui“, kaip prie-

šingas sveikam protui, atmetamas. Žinoma, kad švelninimo taikymas tegali išeiti į gerą tik svetimųjų žvalgyboms ir jų pagelbininkams.

2. Kas dedasi su svetimųjų žvalgyba, su karo atveju galimu prieš, turėdamas tikslą išduoti tai, ką valstybė nustačiusi laikyti paslapyje, kaip daiktą, skirtą krašto gynimui, papildo didžiausio prakeikimo vertą nusižengimą, už kurį jokio pasigailėjimo negali būti.

Mirtis tam, kas drįsta pakelti ranką prieš savo tėvynę. Išdavimas yra begėdiškas nusižengimas prieš pažiūras, prieš ištikimybę savosios tautos bendruomenei. Šis negarbingas ir niekšiškas veiksmas turi būti baudžiamas ne tik dėl kraštui padarytos žalos ar pavojaus, bet ir dėl nusikaltėlio parodyto nusistatymo. Tikras šio niekšiško darbo vaisius tegali būti patirtas tik karo atveju, bet tada dažniausiai jau esti per vėlu. Todėl išdavimo nusikaltimui vienintelis teisingas atpildas prieš visuomenę yra mirties bausmė.

Kaip vokiečiai nusako valstybinės paslapties sąvoką. 1934 m. balandžio 24 d. vokiečių baudžiamųjų įstatymų (Reichsgezetzbuch 88 §) nuostatai sako:

I-as skirsnis. — Pagal šiuos nuostatus valstybine paslaptimi laikomi: raštai, brėžiniai, kiti dalykai, faktai arba žinios, kurių laikymas paslapyje nuo svetimos valdžios tėvynės labui ir krašto gynimo interesams yra reikalingas.

II-as skirsnis. — Šiais nuostatais išdaviku laikomas tas, kas pasiryžo statyti į pavojų krašto gerovę, kas sudarė sąlygas kitiems gauti valstybinę paslaptį, ypač svetimajai valdžiai arba tam, kas svetimajai valdžiai dirba arba kas žinomai svetimajai valdžiai krašto paslaptis suteikia.

Mes matome, kad šiuose nustatuose „kiti dalykai“ yra pastatyti greta „raščių“ ir „brėžinių“. Krašto išdavimas susidaro ne tik dėl nunešimo ar perdavimo svetimiesiems slaptų dokumentų, bet ir dėl sąmoningo suteikimo ar perdavimo žinių apie paslapyje laikytinus raštus, brėžinius, daiktus ar faktus.

Toliau įstatyme kalbama apie valstybės gerovę ir krašto gynimo interesus. Šio totalinio karo amžiuje, priešingai praeičiai, karas jokių būdu neapsiribos vien tik karinėmis krašto pajėgomis, todėl iš tų samprotavimų ir valstybės ar krašto gerovės sąvoka natūraliai išplaukianti ir plačiau siekianti. Šio įstatymo tikslas yra laiduoti krašto išorinį nepavojų nuo bet kurio pažeidimo. Todėl krašto gerovės sąvoka apima ne tik karinius ir politinius dalykus, bet ir ekonominio pobūdžio paslaptis, kurios savo esmėje turės būti įtrauktos į krašto gynimo reikalą. Kad toks galvojimas yra būtinas, savaimė suprantama, nes krašto gynimas remiasi ir ekonominiais krašto ištekliais. Visi faktoriai, kurie tarnauja krašto gynimo reikalams arba kurie turi ryšio su krašto gynimu, naudojami baudžiamojo statuto apsauga tiek, kiek jų laikymas paslapyje yra reikalingas.

Ką atskirai reikia laikyti paslapyje, kiekvienu atsitikimu nustatant iš anksto. Neslaptas yra visa tai, neturi ryšio su krašto gynimu.

Vokietijos baudžiamieji įstatymai už krašto išdavimą po Didžiojo karo jau papildyti net tris kartus. Paskutinis papildymas padarytas 1934 m. balandžio 24 d. Jų pirmas str. skamba šiaip: „Kas ėmėsi valstybinę paslaptį išduoti, tas baudžiamas mirties bausme“. Vokietijoje krašto išdavikui mirties bausmė vykdoma galvos nukirtimu. Greta mirties bausmės, laisvės varžymo, šis įstatymas dar numato ir kitos rūšies bausmes, kaip pilietinių teisių varžymą, neribotą piniginę bausmę, arba konfiskavimą turtų. Greta ka-

KARIUOMENĖS VADAS VARŠUVOJE

Gegužės 8 d. 20 val. 55 min. traukiniu išvyko į Varšuvą mūsų kariuomenės vadas b. gen. Raštikis, lydimas kariuomenės štabo viršininko gen. št. plk. Dulksnio, asmens adjutanto gen. št. mjr. Gecevičiaus. Drauge išvyko mūsų karo atašė Lenkijai gen. št. plk. Valušis, kuris buvo atvykęs į Kauną, ir lenkų karo atašė Lietuvai plk. Mitkiewič-Žółtek.

Kariuomenės vado į stotį palydėti buvo atvykę: krašto apsaugos ministras b. gen. Musteikis, kariuomenės štabo viršininkas d. gen. Pundzevičius, protokolo direktorius min. Girdvainis, Lenkijos nepaprastasis pasiuntinys ir įgaliotasis ministras Charwatas su pasiuntinybės personalu, generolai, kariuomenės štabo skyrių ir tarnybų viršininkai, daug aukštųjų karininkų, studentai ramovėnai, spaudo atstovai ir nemaža šiaip žmonių.

Gegužės 9 d. 8 val. 30 min. kariuomenės vadas b. gen. Raštikis atvyko į Varšuvą. Stotis buvo išpuošta Lietuvos ir Lenkijos vėliavomis. B. gen. Raštikį pasitiko maršalas Smigly-Rydzas, karo ministras gen. Kasprzyckis, generalinio štabo viršininkas, daug generolų ir karininkų; o taip pat Lietuvos ministras Šaulys su pasiuntinybės nariais ir kt. Garbės sargyboje buvo išsirikiavusi pėstininkų kuopa. Orkestras sugriežė Lietuvos himną. Prie stoties susitelkę žmonės sveičiui iš Lietuvos sukėlė ovacijas.

Vizito proga Lenkijos kariuomenės vadas maršalas Smigly-Rydzas mūsų kariuomenės vadui b. gen. Raštikiui įteikė didįjį Polonia Restituta ordiną. Atvykimo išvakarėse ir vizito metu lenkų spauda gausiai rašė apie Lietuvą ir apie mūsų kariuomenės vadą, iškeldama jo asmenybę.

Gegužės 11 d. kariuomenės vadas b. gen. Raštikis grįžta į Kauną.

lėjimo bausmės yra dar įvesta asmens globa, kada viešas saugumas ir krašto gerovė to reikalauja. Tai leidžia atgailojantį krašto išdaviką laikyti jo visą gyvenimą valstybės globoje.

Asmuo, kuris, galvodams svetimą valdžią apgauti, teikia jai pramanytas ar netikras žinias, pripažįstamas nusikaltęs ir pagal baudžiamuosius įstatymus, svarbiais atsitikimais, dėl to jis gali būti baudžiamas iki gyvos galvos kalėjimu.

Šis įstatymas krašto išdavimo nusižengimo atsitikimus apima iki pagrindų. Pavyzdžiui, kas bando su priešų į išdavikiškus ryšius sueiti arba tokiems santykiams ryžtasi, baudžiamas kalėjimu. Jeigu asmuo, eidamas toliau, savo išdavikiškoje veikloje su priešų rimtai susitaria, rimtai pasiūlo arba tokį pasiūlymą rimtai priima, baudžiamas kalėjimu iki 15 metų.

Pakanka išviršinio požymio, kad asmuo būtų pripažintas turėjęs ryšių arba santykių su priešų ir būtų nuteistas. Be to, asmenį, apsiėmusį šnipinėti svetimos valstybės naudai, pripažinti įvykdžiusiu nusikaltimą nereikia sąlygų, kad jis tą nusikalstamą veiksma įvykdytų, valstybines paslaptis šnipinėdamas arba jas rinkdamas. Jokie pasiaiškinimai arba teisinimaisi teismui nėra priimtini tuo atveju, kada buvo nusižengta, statant į pavojų valstybines paslaptis, o tuo pačiu ir valstybės gerovę.

Tas daugiausia taikoma tokiems asmenims, kurie įsivelia į svetimųjų žvalgybos tinklą arba susiriša su priešų agentais, ieškodami nuotykių ir sensacijų, nors ir turėtų galutinį tikslą savo kraštui į gerą pasitarnauti. Tvirtinimas, kad įtarimas apie asmenį, kad jis yra svetimosios žvalgybos agentas, atsiradęs tik tada, kada su juo buvo arčiau susipažinta, dėmesin nepriimamas.

Todėl kas pajuto bent kiek įtarimo, kad traukiamas į svetimųjų žvalgybos tinklą arba susidūręs su jos agentu, tas be jokių atidėliojimų, ir į nieką neatsižvelgiant, turi apie tai informuoti atitinkamas įstaigas.

(Bus daugiau)

NAKŠTIEJI VYRAI

1919 M. RYŠININKŲ VARGAI IR PASTANGOS

Motiejus Urbonas, Adomo sūnus, gimė 1896 m. gruodžio 6 d. Žaslių vl., Trakų aps. Tėvai buvo neturtingi ir sunkiai gyveno 1,5 ha žemėj. Vaikai iš mažens dirbo pas svetimus.

M. Urboną 1915 m. rusai mobilizuoja į kariuomenę. Patenka jis į rusų III Kaukazo korpusą. Ryšių kuopoj jis baigė linijos prižiūrėtojų kursus. 1916 m. dalyvauja frontuose prie Molodečnos prieš vokiečius, o vėliau prieš austrus. 1918 m. grįžo į Lietuvą, o 1919 m. balandžio 6 d. stojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę, į inžinerijos kuopą.

Motiejus Urbonas pasakoja apie ryšius Nepriklausomybės laikais: „Visas tinklas išardytas, įstaigos kuriasi, reikalavimas seka reikalavimą. Bet darbo atlikti negalima: medžiagos, įrankių nė su žiburiu nesurasi. Vieną dieną skiria kareivinėse elektrą sutvarkyti. 100 metrų vielos radau, o įrankio nė vieno. Pora marškių turėdami bėgame pas vokiečių kareivius, į šalį pasišaukę mirktelėm akimi, ir kartais gauni reikalingą daiktėlį. Bet specialūs reikmenis, tai ir retas jų turi. Ir apsirengti nebuvo kuo. Išdavė man popierinius marškinius. Duodu vėliau juos uošvei išmazgoti. Įdėjo uošvė marškinius į puodą, o jie karštam vandenyj pasileido ir pavirto koše.

Į frontą išvykau 1919. VIII. 8 d. Atvažiavau į Vižuonis, už Rokiškio, II-sios brigados štaban. Čia vėl sena ir paprasta istorija. Karas eina. Ryšiai būtenybė, bet jų nėra. Telefonas rišo tik labai stambius dalinius. Kuopos, o ir kai kurie batalionai, kovoja fronte, telefono su užpakaliu neturėjo. Pranešimus daugiausia siųsdavo raitais ordonansais.

Įdomus fronto nuotykis. Būnant Vižuonyse, du kartus linija iš brigados štabą į 2 pėst. pulką buvo nupiauta. Šnipų ar nesąmoningų kenkėjų darbas. 2. pėst. pulko vadas tuomet įsakė vietiniams gyventojams saugoti laidus. Kiekvienas turėjo prižiūrėti liniją, einančią per savo lauką. Gyventojai, lazdomis ar kitaip ginkluoti, dieną naktį liniją saugojo. Ir iš tikrųjų, daugiau nupiovimų nebuvo.“

VIII. 12 d. Motiejus Urbonas pakeliamas į telefono instruktorius. Už poros savaitių išvyksta su ryšio voros vyrais į Obelius, kur vyksta kautynės. Štabui būtinai reikia ryšių. Štabo viršininkas įsakė iki 5 val. ryto pratiesti liniją. Būtinai! Į nieką neatsižvelgiant, net ir į tai, kad visai linijai trūksta laidų. Nakties metu 20 žmonių ir M. Urbonas išvyksta. Kabelio dar

kiek buvo, tad pratiesė ir pagaliau stop. Saulutė jau pradeda raudoninti dangaus pakraštį. Aplink girdėti kaip vis stipriau pradeda kalenti lietuvių ir bolševikų kulkosvaidžiai.

„Surandu išeitį, — pasakoja Urbonas. — Pradedam piauti laidus iš linijos, einančios lygiagrečiai geležinkelio. Gabename pliką vielą į šoną. Iš tvorų ir karčių darome trikampus. Pats laidas — plika 2 mm viela. Jei tik ji prisilies prie drėgno medžio ar žemės — ryšis automatiškai nutrūks. Juk nėra izoliacijos. Reikia žiūrėti, kad viela būtų paklota sausoj vietoj, kad trikampiai nesugriūtų. Mano voroje dirbo buvę Šiaulių gimnazijos moksleiviai. O dirba vyrukai, net atsigėrėti negalima. Prakaitą braukia, bet vis bėga. Patikrinu. Linija šiaip taip veikia. Ir tai geriau, kaip niekas.

Linijas tiesiant reikėjo ir gerai pasitempti. Prie Dauguvos su septyniais kareivias per visą dieną tiesė į užtvaras linijas. Priešo apšaudomi, šliaužte šliauždami ir bėgte bėgdami dirbomės su kabeliu iki tamsios nakties. Ir jokio maisto burnoje neturėjom. Išalkom, kad net šonkauliai prie žarnų prilipo.“

Kiek gali būt naudingas apdairus ryšininkas, parodys ir šis pavyzdys, kai M. Urbonas greit susivokė susidariusias aplinkybes išnaudoti.

„Vienoje geležinkelio stotelėje (tarp Obelių ir Eglainės) su štabo ryšininkais jungiau liniją. Užlipau stulpan patikrinti ryšį. Prisijungiu. Skambtelėju. Ir staiga girdžiu atsišaukimą rusų kalba. Bolševikų štabas!.. Rusų kalbą gerai moku. Nė žodžio nesakydamas atsijungiu. Skubiai pranešu apie nepaprastą radinį viršininkams. Kaip buvo ištirta, toj vietoj atradimas leido ne tik klausytis bolševikų štabo pranešimų, bet ir su jais kalbėtis, žinoma, jiems tai nežinant. Į vieną slaptų bolševikų vadovybės priemonių dabar įsijungė jiems svetima lietuvių ausis ir burna. 2. pėst. pulko vadas už tai mane pagyrė. Mes, rodos, tuo gerokai pasinaudojom.“

M. Urbonas papasakoja ir apie anų Nepriklausomybės kūrimo dienų ryšių priemones. „Dirbti labai sunku. Aparatai gaunami jau vokiečių suvartoti, suirę. Ypač niekam nebebuvo tikę mažiukai su zirzekliais. Paspaudei, o jis jau išsireguliuavęs. Elementų atsargos nėra. Iš dalių suvartoti renkami į 2-sios brigados štabą, siunčiami užpakalin į elektrotechnikos batalioną, ten atnaujinami ir vėl gražinami frontan. Pristatydavo įvairiausių sistemų ir tipų prietaisų. Tuoju tenka juos statyti ir naudoti, o aš pats didesnio supratimo apie juos neturiu. Vieną kartą Eglainėn atsiuntė komutatorių. Reikia statyti, tačiau visiškai nesuprantamas tipas. Vokiško tipo, su daugeliu ratukų, plunksnomis ir zirzekliais. Dirbau prie jo beveik visą dieną. Pagaliau išsiaiškinau ir tinkamai sujungiau. Jei tik iš bolševikų sugriebdavome aparatą ar kabelių, tuoj pat čia ir naudojome. Atsargos niekad nebuvo.“

Ryšininkas
j. psk. M. Urbonas

KULKOSVAIDIS MALŪNO GRIUVĖSIUOSE

(Iš savanorio kūrėjo A. Meto atsiminimų)

Mūsų batalionas 1919 metais kovojo su bermontininkais Radviliškio bare. 2. kuopa, kurioje tarnavau, rodos, tuomet buvo užėmusi Užpelkių ar kitą panašaus pavadinimo kaimą, kurį šiandien sunku prisiminti. Geležinkelis buvo čia pat. Kadangi ginklų, ypačiai kulkosvaidžių, turėjome mažai, tai mums buvo pravartu kaip nors įsigyti jų iš priešo. Tokiais sumetimais dažnai vykdavome į žvalgybas ir stengdavomės grįžti ne tuščiomis.

Nors tada buvau tik 16 metų vaikėsas, bet vykti žvalgybon, kaip žmonės sako, mano galva buvo pramušta. Ypačiai patikdavo, kada tekdavo susiremti su priešo žvalgyba ir be nuostolių grįžti į kuopą. Labiausiai nemėgau būti slapuku. Bet vis dėlto negalėjau šios tarnybos išvengti. Tai buvo vienos dienos vėlokas popietis, kai iš priešo pusės be kvapo atbėgo vienas civilis vyrukas ir pranešė, kad esą jis matęs neapsakomą daugybę priešų, kurie tiesiai laukais žygiuoja į mus. Kuopos vadas kpt. Paškovičius, vyruko pranešimą išklaūšęs ir kiek žemėlapi pastudijavęs, mane ir dar vieną eilinį paskyrė slapukais. Man buvo įsakyta užimti vietą ant kapų, o mano draugui kiek į dešinę nuo kapų. Skyrininkas tuoj apieškojo mano ir draugo kišenių ir, paėmęs paskutinį papirosą ir degtukus, išsiuntė į nurodytas vietas. Vietą pasirinkau kapų krašte, kad be vargo galėčiau žvalgyti priešo pusę. Mane slėpė jazminų krūmas, kuris augo ant paties kapo.

Netrukus taip sutemė, kad nors ir išsišiepęs žiūrėtum, bet toliau kaip žingsnis nieko nematytum. Kapų pušys monotoniškai ošė, o mano krūmas tarpais nuo vėjo pūstelėjimo gailiai šlamėdavo. Tokia nejauki „muzika“ mirusiųjų pasaulyje kėlė nemažą šiurpą, o minutės virsdavo valandomis. Nenoromis prisimindavau visus savo mirusius gimines ir pažįstamus.

1919 m. M. Urbonas su kitu kareiviu nuolat turėjo tikrinti ir prižiūrėti liniją Zarasai — Degučiai — Utena. Distancija 60 km. Ar pūga, ar lietus, ant arklio tekdavo sėsti ir joti susidariusių kliūčių ieškoti ir jas šalinti. „Vieną kartą tokios naktinės ekspedicijos metu buvau beveik negyvai sušalęs. Vos atgaivino“, — pasakoja M. Urbonas.

Įdomiai buvo pravešta linija iš Eglainės Kaunan. Laidai prie geležinkelio yra, bet jie jau užimti pašto. Reikia pravešti dar vieną, bet vėl sena daina: nėra medžiagos. „Suuodėm, kad Rokiškio pašto žinioj yra vokiečių palikta šienui rišti viela 1,5 mm storio. Aš su vyrais tuojau tą vielą užtempėm ant stulpų, ir linija yra. Naująją liniją atidavėm paštui, o senąją pasiėmėm sau.“

Po Seinų katastrofos 1920 m. spalio 5 d. M. Urbonas buvo perkeltas į 2. pėst. pulką.

Vyčio kryžiumi apdovanotųjų sąrašuose žymimas kaip 2. pėst. pulko karys. Apdovanojimo lape pažymėta, kad 1919 m. liepos 8—12 d. kautynėse eidavo priešo link dainuodamas ir tuo keldavo kitų karių dvasią.

Iš kariuomenės jis išėjo 1921 m. gruodžio 1 d. jaun. puskarininkio laipsniu. Dabar gyvena Kaune ir dirba pašto žinyboj, tinklų skyriuj.

Donatas

Po kiek laiko pasidarė labai šalta. Mat, neturėdamas pirštinių, rankas tiek nušaliau, kad net šautuvo negalėjau sučiupinėti. O kojų pirštų pradėjau visai nejausti, nes neturėjau kojinių, o autus buvau sudėvėjęs. Nors batai nemaži, bet juose kojos basos. Reikėjo ieškoti priemonių pirmiausia atgriebti kojas. Bepigu būtų, jei galėtumei kiek nors patrepseti, pabėgioti. Bet, deja, reikėjo tyliai tūnoti ir nepamiršti, kad esu slapukas. Nieko geresnio negalėjau išgalvoti, kaip tik per porą plaštakų nusiplėšti milinės pasamonų ir pasidaryti autus. Taip ir padariau: milinei patrupėjęs, tuoj pajutau, kad kojom jau šilčiau pasidarė. Pagaliau visas atkutau. Atrodė, kad ir rankom nebepatys labai šalta, nors pirštai nuo šalčio vis dar atrodė dvigubai storesni. Dantimis bekalendamas, kapuose pratūnojau visą naktį. Paryčiu sustingusiais sąnariais grįžau į apkasus be jokių naujienų. Nieko nepastebėjo ir antrasis slapukas.

Turėjome vieną sunkųjį ir gerai veikiančią kulkosvaidį, kur buvome sudėję visas savo pergalės viltis, nes jis jau kelintą kartą savo nuostabiu veikimu buvo išgelbėjęs kuopą iš kritiškiausių būsenų. Todėl ir ši kartą, kad būtų lengviau atremti priešą, šeši vyrai su šiuo kulkosvaidžiu, vado įsakymu, turėjo užimti vėjinį malūną, kuris nuo mūsų apkasų, žiūrint į priešo pusę, stovėjo beveik vieno kilometro atstume. Malūne reikėjo įrengti kulkosvaidžiui tinkamą lizdą. Iš šio malūno mūsų kulkosvaidininkai turėjo apšaudyti priešą tik tokiais atvejais, jei jų šūviai galėtų padaryti priešui daug žalos. Atvirksčiai, įsakyta tylėti ir laukti tinkamesnio momento.

Vado nurodytą malūną užimti būtų buvę vieni niekai, jei jame dabar nebūtų bermontininkų. Priešas šiame malūne suskubo įsitvirtinti su kulkosvaidžiais ir dažnai iš jo apšaudydavo mūsų žvalgybas. Iš malūno lengvai galėjome iškrapštyti priešą artilerijos pagelba, bet ūkininko prašomi nenorėjome sunaikinti jo turtą. Kol nebuvo gyvo reikalo, malūno nejudinome.

Dabar būtinai reikėjo malūną išvalyti, nes priešas vietą patys turėjome užimti. Šiam uždaviniui įvykdyti reikėjo tik kelių vikrių vyrų. Kuopos vadas tai atlikti pasiūlė šešioms savanoriams. Tarp šių šešių narsuolių kažin koku būdu pakliuvo ir mūsų kuopos kirpėjas žydėlis Maksas, kurį dažnai dar vadindavome Motkiu. Kodėl mūsų Motkis staiga pasidarė toks „narsus“, kad net pats vadui pasiūlė nakčia su kitais vykti į žvalgybą prie malūno? Vėliau paaiškėjo, kad Motkelis, turėdamas biznierišką galvą, lengvai sukombinavo sau poilsį. Mat, paskirtiems į vidurnakčio žvalgybą vadas leido nuo pačių pietų iki vidurnakčio ramiai pamiegoti. Nors mūsų Motkis daugiausia rūpinosi tik kuopos vyrų barzdomis, tačiau nuo malonaus poilsio neatsisakė.

Nors Motkis pailsėjo drauge su kitais šio poilsio vertais vyrais, tačiau, kada buvo pažadintas žygiui, vėl liko tik paprastas kuopos kirpėjas. Jis tuoj pasakojo, kad sapnavęs labai baisų sapną, kuris jį perspėja apie artėjančią jo nelaimę. Sapnu pasiremdamas, prašė savo draugų jį pavaduoti tik šį kartą. O kai jau tokio baisaus sapno nesapnuosiąs, tai visada eisiąs pats pirmasis nors ir į pačią ugnį. Gal Motkio

nieks nebūtume keitę, jei jis nebūtų mūsų kuopoje mėgiamas. Pagaliau vienas pasiūlė man Motkį pakeisti, nes, girdi, jeigu iš tikrųjų jo sapnas būtų reikšmingas ir netektume jo, tai ir vaikšiotume barzdomis apžėlę. Tuo būdu buvo nutarta Motkį palikti apkasuose, o į jo vietą stojau aš.

Nors vadas nelabai norėjo mane leisti vietoje Motkio, nes aš kaip tik praėjusią naktį kapinėse buvau slapuku, tačiau sutikau nemigti ir antrąją naktį. Tai taip ir išėjo, kad Motkis už mane išsimiegojo, o aš už jį ėjau į žvalgybą. Žvalgybos vadovas buvo skyrininkas Svirskis. Vėsi šeši tuojau gavome po 4 rankines granatas ir po vieną, taip vadinamą, fugasą. Fugasais vadindavome dideles 5 kilogramų bombas.

Taip apsiginklavę, apie 1—2 val. naktį išžygiavome malūno linkui. Naktis buvo šaltoka ir labai tamsi. Tamsi naktis mums buvo labai naudinga, nes tik tamsos dėka galėjome prieš nepastebėti prieiti prie paties malūno. Kažin kaip būtų buvę, jei aplink malūną būtų vaikščiojęs prieš sargybinis. Bet laimė, kad nieko prie malūno nebuvo. Iš pradžių galvojome, kad malūne gal nieko nėra, nes priėję prie paties pamatų ir valandėlę pasiklausę, jokio įtartino garso neišgirdome. Kol dar būvome toli nuo malūno, aptarėme puolimo planą. Skyrininkas Svirskis pasiūlė pro malūno langus įmesti porą fugasų su granatomis ir, apsupus malūną, gulėti prie jo pačių pamatų. Būdami prie paties malūno pamatų, įtemptais žvilgsniais ieškojome malūno sienose langų. Bet viskas buvo taip juoda, kad jokio lango nežymu. Tokiai padėčiai esant, nusprendėm prie malūno pagulėti tol, kol trupučiuką pradės švisti. Mums buvo svarbu aiškiai matyti malūno langus ir žiūrėti, ar jie atviri, ar kuo uždengti. Be to, buvo svarbu, kad sunkųjį sviedinį tikrai pataikytumėm įmesti pro langą. Juk jeigu pataikys kur šalia langelio ir nuo lango atšokęs sprogtų lauke, tai, vyruti, tada pats sveikas dingęs. Ne tik kad sviedėją į gabalus sudraskytų, bet ir priešą ant kojų sukeltų, o tada, galima įsivaizduoti, kas atsitiktų. Tokiais sumetimais gulime prie pačių malūno pamatų ir ne tik kad nesišnekame, bet net ir atsargiai kvėpuojame. Netrukus įsitikinome, kad malūne tikrai yra priešas, nes išgirdome kažką susibaladojant.

Netrukus pradėjo švisti. Jau aiškiai atskiriame malūno sienose langelius, bet ar jie atviri, ar uždari, dar aiškiai nematome. Kokiam pusvalandžiui pralinkus, jau aiškiai pamatėme, kad vienas langelis iš vidaus kažin kuo užstatytas. Bet kiti, kurie buvo iš užvėjos pusės, buvo visai atviri. Pradėjęs dairytis, per kokį langelį būtų patogiau mesti granatą, staiga net pašokau, malūne išgirdęs pragarišką trenksmą, kuris susimaišė su baisiu riksmu. Tuoj supratau, kad tai skyr. Svirskio granata, nes jis daugiausia aima- navo ir pyko, kad ilgai negali žiūrėti lango. Aš nė sekundės negaišdamas, per kitą langą įverčiau ir savo fugasą. Kitas baisus trenksmas sudrebino malūną. Dar ir kiti mūsų vyrai bandė mesti į vidų savo fugasus, bet jau neberekėjo. Malūne kilo gaisras, o pro duris kūliais vertėsi lauk bermontininkai. Iš malūno išniro ir iškėlė rankas net devyni bermontininkai. Du mūsų vyrai tuoj smuko į malūną ką nors iš liepsnos išgelbėti. Malūne jau tiek buvo pilna ugnies, kad iš jos vos spėjo išgelbėti tik vieną priešą kulkosvaidį. Kiti du kulkosvaidžiai liko ugnyje, kuriuos jau vėliau radome visai sudegusius.

Paimtą priešą kulkosvaidį su visais devyniais belaisviais gabenomės į kuopą. Ilgai dar girdėjome ugnyje spragančius likusius priešą šovinius, kurių iš liepsnos pavyko išnešti tik tiek, kiek dar kulkosvaidžio kaspine buvo likę.

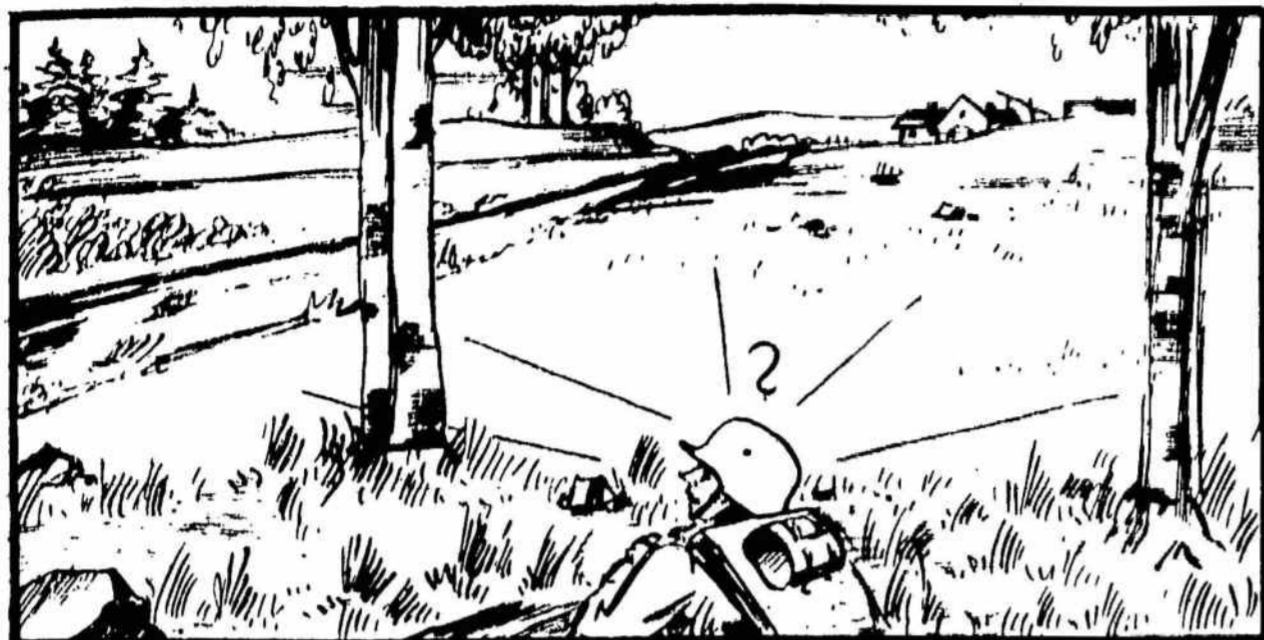
Nors priešą iš malūno iškrapštėme, bet labai galėjome, kad nepavyko išgelbėti šio taip mums reikalingo trobesio. Kadangi toji vieta prieš puolimo atveju mums buvo labai brangi, tai nežiūrint, kad pats malūnas ir sudegęs, bet mums su kulkosvaidžiu būtinai reikėjo įsitvirtinti bent malūno griuvėsiuose. Todėl, nieko nelaukdami, mūsų kulkosvaidininkai su savo kulkosvaidžiu pasileido į malūno griuvėsius. Ten jie tuoj dar karštuose pelenuose įsirengė ir jautėsi gerai. Kada jau viskas buvo sutvarkyta, lengviau atsiduso mūsų vadas ir mes visi, nes jautėmės gerai pasiruošę sutikti priešą, kurio gausingumas dabar mus nebejaudino. Taip rūpestingai apsikarus ir iki pačių pietų prieš nesulaukus, vadas vėl pasiūlė, kas norėtume vykti į žvalgybą ir sužinoti priešą padėtį. Aš, kaip žvalgybų mėgėjas, vėl pasisiūliau, o skyrininkas Svirskis vėl buvo mūsų vadovas. O su juo nors į patį pragarą gali žengti: tai buvo vyras, kaip ant spyruoklių padėtas, ir geras kombinatorius išsisukti iš bet kokios, rodos, jau tikrai beviltiškos būsenos. Jis vis sakydavo, kad nėra padėties be išėjimo. Tokiam šalto kraujo vyrui bepigu ir kautynėse, o drauge su juo būna neblogai ir kitiems. Taigi ir šį kartą, jeigu tik ėjo Svirskis, tai su juo ir mes traukėme pasišokinėdami. Vadas žvalgybon paskyrė net aštuonis vyrus, jų tarpe ir mane. Svirskis buvo aštuntasis. Pasiėmę po porą granatų ir prisikimšę šovinių, visi aštuoni ištraukėme į priešą pusę. Geroką galą pažygiavę, netoli vieno pušyno persiskyrėme po keturis ir pušyną praėjome iš abiejų pusių. Nei vieni, nei kiti nieko nepastebėję, už pušyno susijome vėl visi į krūvą. Kadangi mūsų tolimesnis žygis buvo pakeliui pro sudegusį malūną, tai pirma užsukome pas mūsų kulkosvaidininkus pasiteirauti, ar jie ko nors iki pietų nepastebėję. Ir gerai, kad užsukome. Paašškėjo, kad mūsų iš pat ryto buvo pastebėję porą bermontininkų, kurie, būdami prie paties pušynėlio, kažką trūsė, o vėliau dingo iš akių. Mūsų kulkosvaidininkai, nenorėdami išsiduoti, į šiuos du priešą žmones nepaleido jokio šūvio. Nors bermontininkai buvo pastebėti iš pat ryto, bet dėl visa ko pušynėlių dar kartą apsupome. Aš su vienu eiliniu, kurio dabar pavardės nebeatsimenu, atsargiai į pušyną įėjome ir jį apieškojome. Nieko nepastebėję įsitikinome, kad pušynas tuščias, ir vėl ramiomis širdimis visi aštuoni nuo pušyno patraukėme toliau. Vos spėjome pajėti keliolika metrų, kažkaip man akyse sumirguliavo ant žemės betysas vielos galas. Iš karto nekreipdamas į tokius niekus dėmesio, niekam nieko nesakęs, su visais traukiau toliau. Bet kažkaip vis jaučiausi neramus, kodėl to vielagalio neištyriau. Gal ten jis tyso nebe reikšmės. Apie tai dėlto papasakojau skyrininkui Svirskiui. Šis tuojau susidomėjo ir visiems liepė grįžti ieškoti to vielagalio. Dar ilgai tupinėjome, kol vielagalį atradome. Tuoj pamatėme, kad tyso ne paprasta viela, bet plonas telefono kabelis. Psk. Svirskis tuoj koja užkabinęs patempė. Kabelio abu galai buvo žemėje. Patempus kiek stipriau, pastebėjome, kad kabelis sprūsta iš žemės paviršiaus ir vis nėra galo.

A. V-vis

(Bus daugiau)

Bet kuriomis aplinkybėmis nuolat seka: patys vadai, sekti skirti sekėjai ir kiekvienas kovotojas. Seka priešą, savo dalinius ir orą. Sekama žygyje, postovyje ir kautynėse.

Blogai!

Gerai!

Sekėjas jam pavestą sekti plotą seka tvarkingai: iš kairės į dešinę, nuo artimesnių į tolimesnius vietas daiktus, momentui sustabdydamas žvilgsnį ties dengtomis vietomis ar ties tom, į kurias viršininkas įsakė kreipti daugiau dėmesio.

Geras maskavimasis saugo sekėją nuo priešo žvalgo akių.

Ginklų vajas jau davė 2.100.000 lt.

Gegužės 8 d. Vyr. Komiteto rinkliavų vedėjas ats. ltn. J. Venclovas spaudos atstovams padarė pranešimą Ginklų Vajaus reikalui. Pranešėjas pažymėjo, kad iki šiol Ginklų Vajus jau davė Ginklų Fondui du milijonus šimtą tūkstančių lt. Ši suma nėra galutinė. Visuomenėje Ginklų Vajus pratęstas iki rugsėjo 8 d. Į Ginklų Vajaus atsišaukimus atsiliepė ir užsienio lietuviai, iš kurių laukiama nuo 300.000 iki 500.000 litų.

Aukoms krašto saugumui ypač jautrūs pasirodė platieji visuomenės sluoksniai.

Nors dar duomenys nepilni, tačiau dabar jau apytikriai galima pasakyti, kad darbininkai iki šiol suaukojo 130.000 lt, ūkininkai — apie 260.000 lt, pradžios mokyklų mokiniai — 30.000 lt, gimnazijų, progimnazijų ir kitų mokyklų moksleiviai — 42.000, valdininkai — apie 355.000 lt. (kartu čia įeina ir mūsų kariai), prekybininkai ir pramonininkai Kaune apie 117.000 lt. Studentai per SELL konferenciją Kaune manė apginkluoti vieną kariuomenės dalinį šautuvais ir lengvaisiais kulkosvaidžiais. Jau turi surinkę 9.000 lt. iš profesorių ir studentų.

Vieningai aukoja ir visi kariai. Karininkai ir puskarininkai daug kur yra apsidėję ilgesniu aukos mokesčiu. Kareiviai taip pat neatsilieka.

Mokyklose Ginklų Vajus beveik visur buvo gražiai praveistas. Štai Kauno pradinėse mokyklose vaikučiai suaukojo 6.000 lt. Aukojo ir mažųjų mokyklų mokiniai. Daug mokinių parašė gražius, jaudinančius ir patriotinius laiškus kariuomenės vadui, kariuomenei ir šauliams.

Daugumas valdininkų taip pat gražiai savo šventą pareigą atliko ir pagal išgales aukojo Ginklų Fondui. Iš prekybininkų ir pramonininkų Kaune buvo tikėtasi daugiau, negu 117.000 lt. Ir amatininkai mažai teaukojo.

Ginklų Vajaus Vyr. Komitetas numato peržiūrėti aukotojų

sąrašus ir juos patikrinti. Negalima juk leisti, kad žmogus, uždirbęs per metus milijonus, krašto saugumo reikalams teaukotų trupinius.

Šiomet nebenumatyta organizuoti kariuomenės ir visuomenės dienos, bet ginklų įteikimo dienas. Artimiausiu laiku — gegužės 18 d. — kariams ir šauliams įteiks ginklus Šančių visuomenė, gegužės 21 d. bus įteikiami ginklai I Kauno rinktinės šauliams. Birželio 25 d. bus pirmas masinis ginklų įteikimas šauliams per Šaulių Sąjungos suvažiavimą Kaune. Rugsėjo 8 d., per Tautos šventę, bus didelis ginklų įteikimas kariuomenei. Provincijos ginklų įteikimo dienos bus organizuojamos nuo gegužės iki rugsėjo mėn.

Komitetas yra numatęs visiems didesniems aukotojams įteikti diplomus per ginklų įteikimo dienas. Diplomus numatyta duoti miestuose aukojusiems nemažiau 50 lt., ūkininkams — 10 lt. O tiems, kurie aukojo vestuvinius žiedus, numatyta įteikti plieninius žiedus su tam tikrais įrašais.

Iškilmingas motinos dienos paminėjimas

Gegužės 1 d. visoje Lietuvoje buvo gražiai paminėta Motinos Diena ir pradėta šeimos savaitė. Ypač iškilmingai Motinos Diena paminėta Kaune. Įgulos bažnyčioje buvo atlaikytos pamaldos, vėliau iškilmės vyko Karo Muziejaus sodelyje, o po jų — iškilmingas aktas Karo Muziejuje. Akte dalyvavo ir ministras pirmininkas ats. b. gen. J. Černius ir šia proga pasakė gražią, prasmingą kalbą, kurioje pabrėžė, kad šeima yra valstybės pagrindas ir kertinis akmuo visuomenės santvarkai. Motinos vardas yra gyvybės simbolis, o pati motina — tikrasis jos šaltinis, viso pasaulio meilės, kančių ir pasiaukojimo visuma. Motinos uždaviniai tiesiogiai paliečia šeimą, tautą, valstybę ir visą žmoniją.

Minėjime buvo ir koncertinė dalis, kurią atliko valst. operos solistai.

Mano kelionės išpūdžiai

(Žiūr. „Kario“ Nr. 18)

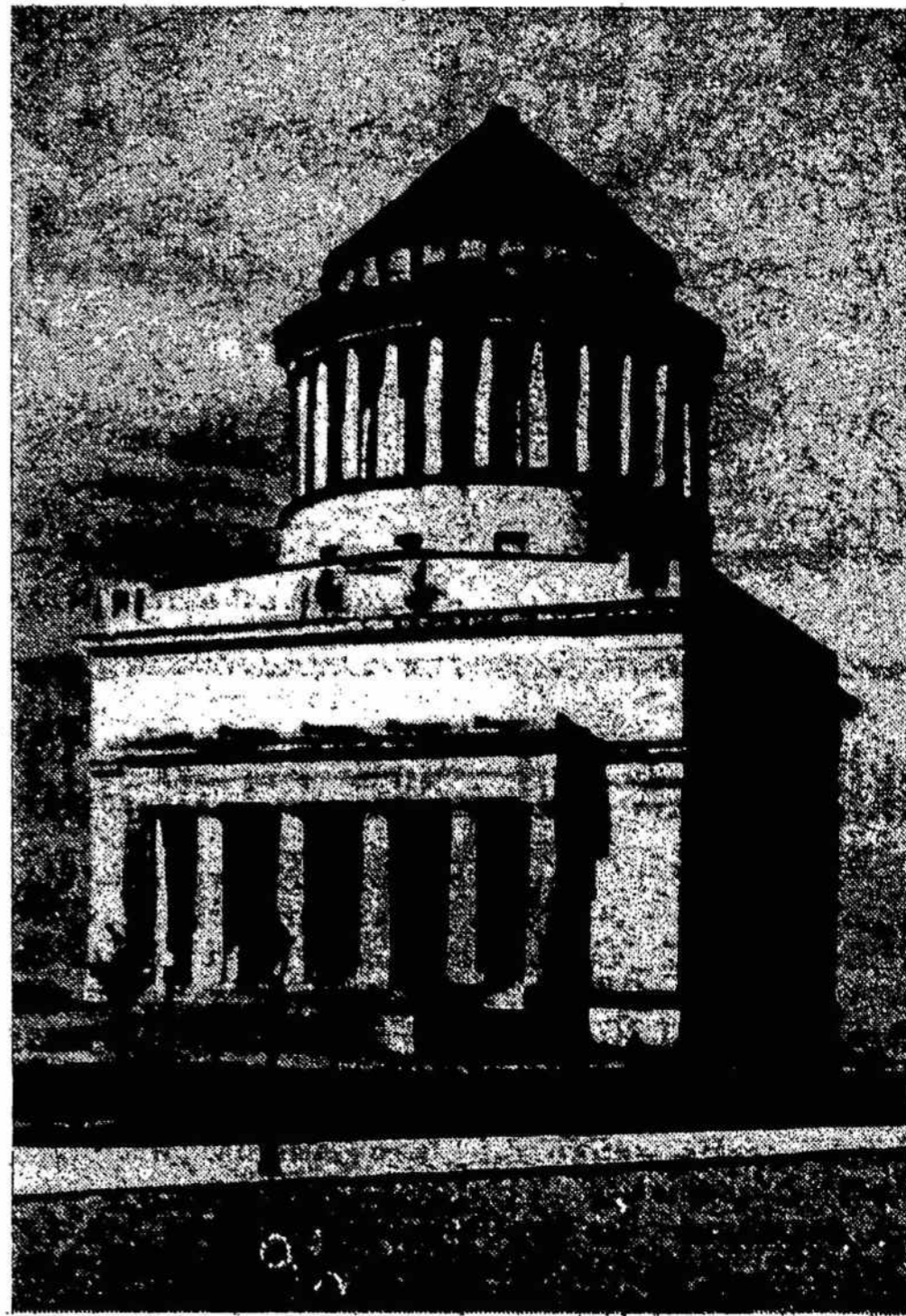
Amerikos Jungt. Valst. gyventojai daugiausia mėgsta gerti viski su vandeniu ir soda. Kada vasarą mieste karšta, tai išgerti vieną kitą stiklą sodos su ledais ir viski atrodo malonu, bet taip geriant greit galima pasigerti. Norėdami greičiau apsisvaiginti, dauguma traktieriuose geria vieną viski. Prašydami viski, drauge už tą patį atlyginimą gauna ir mažą stiklinę alaus. Restoranuose išgėrus du stiklelius viski, trečią nemokamai duoda traktierninkas. Ten nėra įpročio išgeriant gerai užkasti. Nemažas stiklelis viski kainuoja 15 amerikoniškų centų. Viena kas ten gera, kad visokios naktinių pasilinksminimų programos daugiausia baigiasi dar prieš 24 val. Ten po 24 val. labai mažai ką tesutiksi, nors leista visą naktį mieste vaikščioti. Kartais šiek tiek ilgiau užsitęsia atskirų organizacijų rengiamos iškilmės bei šokių vakarėliai.

New Yorke nepaprastai daug naktinių restoranų su įvairiomis programomis. Taip pat nepaprastai daug tautinių restoranų su tautų programomis. Ten yra japonų, kinų, rusų, ispanų, italų, vokiečių, švedų, čekų, prancūzų ir kitų tautų. Tokiuose restoranuose ne tik atliekamos tų kraštų tautinės programos, bet duodami daugiausia tų kraštų tradiciniai patiekalai, nors ir iš vietinių produktų pagaminti. Tokiuose restoranuose ir visi tarnai surinkti iš tų tautų žmonių. Ir mums, New Yorke būnant, teko aplankyti tautinius kinų, ispanų, švedų ir juodukų restoranus. Norintieji pasiūkti eina į tokius restoranus, kur yra specialiai šokiams samdomos merginos. Salės vidury sėdi kasininkė. Norintieji pašukti su salėje esamomis merginomis, turi kasoje užsimokėti 25 amerikoniškus centus ir pasirinktai šukti merginai įteikti kasoje gautą bilietą. Kiek bilietų nusipirksi, tiek kartų galėsi pašukti.

New Yorkas visame pasaulyje žinomas kaip gangsterių miestas, nes ten dažnai įvyksta įvairių drąsių apiplėšimų. Su gangsteriais sunku kovoti ir moderniškai apginkluotai Amerikos policijai. Ten policija savo kontorose turi ne tik radijo priimtuvus ir siųstuvus, bet šias svarbias priemones turi net savo auto mašinos. Ji įvairiems gangsteriams gaudyti net naudojami specialiais lėktuvais. Nuvaziavusiam europiečiui atrodo, kad tos milžiniškos šalies, o ypač didžiausio pasaulio miesto New Yorke gyventojai yra dori ir teisingi žmonės. Ten dauguma gyventojų naktimis miega neužsirakine duris, baltiniai ir kiti skalbiniai nakties metu išdžiauštyti kiemuose pačiame miesto centre, krautuvėse išdėstytos įvairios ir brangios prekės ant specialių stalų, kur publika dešimčiais tūkstančių vieni pro kitus eina rinkdamiesi prekes ir išsirinkę kreipiasi į pardavėjus, kurie stovi nuošaliai ir išrašinėja or-

derius už pasirinktas ir perkamas prekes. Daug yra krautuvų, kur gatvėje prie durų sukrauti įvairūs pavyzdžiai, medžiagų atkarpos, kurias pasirinkę pirkėjai dažnai turi eiti net į krautuvės vidų susirasti pardavėją, kad galėtų užsimokėti pinigų. Atrodo, kad dėl tokios mažos priežiūros ir apsaugos galėtų daug išvogti. Kartą neiškentęs net paklausiau: „Ar nesibijote, kad nesaugomas prekes paimtų be pinigų?“ Pardavėjas žinojo, jog esu europietis, todėl jis man atsakė: „Amerikoje smulkių vagysčių nėra. Jei čia eina vogti, tai eina kur gali laimėti milijonus, nes bausmė už milijoną ar už dolerį vis tiek ta pati“. Mieste tiek dieną, tiek vakare nėra jokio pavojaus, kad kas nors galėtų užpulti praevį. Net naktinių moterų gatvėje nematyti. Nėra to šlykštaus vyrų užkabinėjimo, kaip kitose šalyse.

Visose demokratinėse šalyse daug kainuoja parlamentų atstovų bei prezidentų rinkimai, bet, tur būt, daugiausia kainuoja Amerikoje, ypač prezidento rinkimai. Ten ne tik partijos, bet ir atskiri valdininkai bei tarnautojai paleidžia į darbą visas galimas ir turimas priemones: spaudą, agentus ir radijo priemones. Vieni įrodinėja vieno kandidato geras ir blogas puses, kiti kito. Negana, kad už kandidatus dirba partijos, bet leidžia didžiausius pinigus milijonieriai, įvairūs burai, o taip pat aukoja vieni prieš kitus milijonus patys kandidatai į prezidentus. Jie mitinguose įrodinėja buvusių klaidas ir žada taisyti ir gerinti būseną ir gyventojams duoti geresnę gyvenimą, jeigu jis būtų išrinktas, o ne jo konkurentas. Bet kai baigiasi toji milžiniška prezidento rinkimų kova, tada buvę kandidatai išrinktajam paduoda ranką. Tokia pat tvarka renkami ir miestų majorai (burmistrai).

Paminklas Amerikos kar. vadui generolui Grants'ui, pasizyjęs mejusiam 1861—1865 m. kovose dėl verguvės panaikinimo.

Viskas tai daroma pagal to krašto tradicijas, papročius. Ten ir firmų reklamos savotiškai reklamuojamos. Kartą, eidamas mieste, išgirdau būgnų ir trimitų garsus, o po jų orkestrą griežiant. Maniau, kad eina kariuomenė. Palaukiau gatvėje, norėdamas pamatyti Amerikos kariuomenę, nes per du mėnesius teko matyti New Yorke tik vieną uniformuotą karių pėstininką ir keletą jūrininkų, o Vašingtone porą uniformuotų karininkų. Bet kai arčiau priejo, pamaciau priešakyje einančias aukštas gražias merginas, gražia gvardijos uniforma apsirengusias ir diriguojančias orkestrui. Paskui orkestrą žygiavo kelios gretos vyrų ir berniukų su įvairiais firmų reklamų plakatais. Paskui orkestrą ir tuos reklamuotojus, žinoma, jungiasi laisvas gatvių jaunimas ir sudaro nemažą armiją. Tokia reklama, suprantama, atkreipia miesto gyventojų ir pirkėjų dėmesį. Tokių reklamų dažnai pasitaiko. (Bus daugiau) Mjr. Narušis

„Kario“ dvidešimtmetis

1919 m. gegužės 22 d. išėjo „Kariškių Žodžio“ pirmasis nr. Š. m. gegužės 22 d. išėis jubiliejinis „Kario“ nr. Medžiaga šiam nr. siūsti iki V. 15.

„Kario“ talka jaunų karių tarpe

Jau gaunama žinių, kad pradėdama gausiai rinkti „Kario“ prenumeratą jaunų karių tarpe. Pernai pavasario šaukimo jauni kareiviai davė apie 1000 naujų prenumeratų.

Jei iš visų dalių gautume bent po kelias dešimtis prenumeratų, tai savo jubiliejiniais metais „Karys“ pasiektų 22.000 tiražą.

Prenumerata jaun. kariams nuo V. 1 d. iki metų galo tik 3 lt.

Karo aviacijos dvidešimtmetis

Birželio 1 d. išėis „Kario“ nr., skirtas mūsų karo aviacijos dvidešimtmečiui paminėti.

„Karinis valstybės rengimas“

Kar. Štabo, Spaudos ir Švietimo Skyrius išleido V. D. Universiteto karinio valstybės rengimo lektoriaus gen. št. mjr. Vytauto Bulvičiaus parašytą knygą „Karinis valstybės rengimas“.

Kaina: kariams, šauliams, mokytojams, studentams ir moksleiviams perkant Spaudos ir Švietimo Skyriuje — 1,50 lt. Knygynuose — 4 lt. Plačiau kitame nr.

MOKYKLA IR

KARIUOMENE

Tėvynei

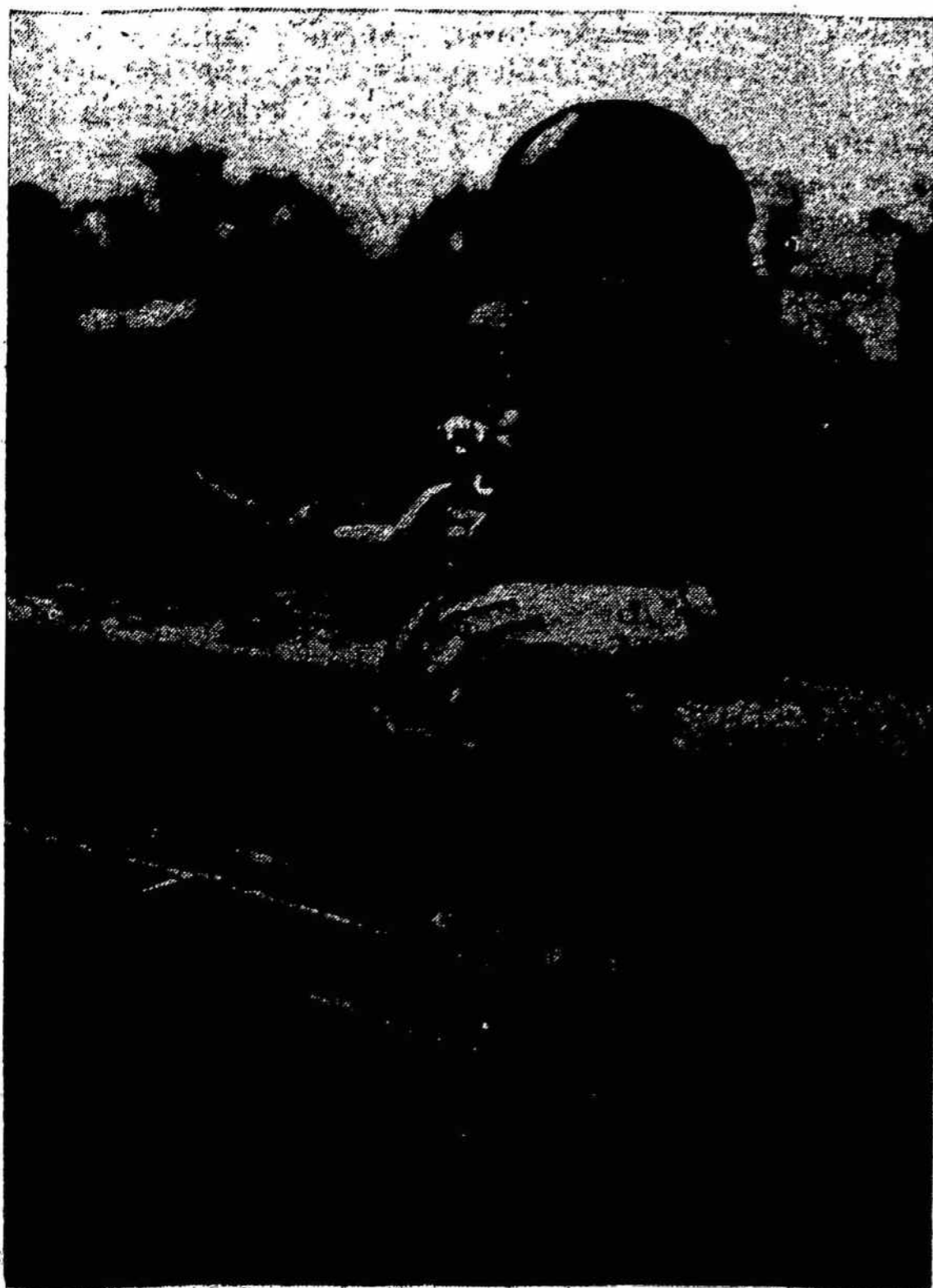
Bronė Buivydaite

Tėvyne, mano mylimoji!
 Tu — sūkury, tu — tylumoj...
 Pavėsy liepų tu svajoji,
 Tu giedi alpstančioj kaitroj...

Auksinės varpos pakelėse,
 Sidabras upių tarp laukų...
 Mes visados, visad mes dviese —
 Tu man, aš tau kasdie šneku...

Tėvyne, mano mylimoji!
 Tu amžina daina širdies...
 Pakelių kryžiais tu man moji
 Ir už mane karštai meldies:

Baltais beržais, gėlių darželiais
 Ir jūros mielu ošimu...
 Visus skausmus tavuos takeliuos
 Savon širdin visad imu...

Karys priešlėktuvininkas

PASIKALBĖJIMAS
SU MOKYTOJU

Laukuose pats pavasario prisikėlimas: gvildos lapai, šūkauja paukščiai, o vėjas plauko lengvas ir vėsinantis. Išeinu tiesiai nuo upės per platų lauką, per pievas. Prieš mano akis tolumoje stūkso stambūs trobesiai. Mokykla. Tiesą pasakius, aš dar niekada nesu buvęs naujoje modernioje mokykloje. Sunku ir įsivaizduoti mažųjų gyvenimą erdviose, šviesiose patalpose. Kai mes mokėmės dar Nepriklausomybės pradžioje, mūsų mokykla tebuvo paprasta parapijos salė, už kurios sienų prieglaudos senutės amžinai keldavo karą. Bet mielas buvo ir tada mokslas, skaidri jo šviesa.

Jau per geras varsnas pasklydo alapas: kiemas, pagrioviai prigūžėjo tautos prieauglio, kuris gerklę leido, rodos, pasamdytas.

Mane pamatę vaikai aptylo, kai kurie spruko kiekujos neša, kiti susidomėję skaičiavo mano žingsnius. Dar daugiau sąjūdžio pasidarė, kai kažkas inspektorių paminėjo. Aš, vienam kitam ausį temptelėjęs, kitam per kaktą pliaukštelėjęs,ėjau tiesiai pas mokytoją.

Mokytojas man buvo gerai pažįstamas. Jis nenustebo mano atsilankymo tikslais, o net pradžiugo, kad galės pasakyti tai, kas jam rūpi, bet ko rašyti neprišiverčias, nuotaikos neturįs.

— Iš viso, ar žymus vaikų domėjimasis kariškais reikalais, kariuomene, palyginus su ankstesniais laikais? — paklausiau.

— Ką sakyti. Pirmiau vaikui karys kažkaip svetimas atrodydavo, nejaukus. Dabar apie karį jie kaip aplink tikrą brolių renkasi, jį išvydę džiaugiasi, sveikina. Yra ir priešasčių. Iš po karo, iš po liūdny jo pasėkų, aišku, negalėjo nebūti tam tikro baugumo. Be to, dabar ir auklėjimas kitoks. Seniau bijota karinės propagandos, vaikams net „Kario“ neduota, kad nesukarėtų, o dabar šie reikalai tapo jiems prieinami ir mėgiamiausieji. Užtat ir nenuostabu, kad kur tik kalbama apie Lietuvos kariuomenę, ten mokiniai patys gyvai įdomaujasi, klausinėja, pasiūlymų iškelia. Visi jie nori būti gerais kariais. Tamsta neįsivaizduojate, kiek štai iš šito kiemo būtų lakūnų, raitininkų, pėstininkų, jūrininkų ir kitokių.

— O kaip, pone mokytojau, „Kari“ ar visi gauna perskaityti?

— Jį labai brangina. Aišku, viso negali perskaityti, nes jiems yra svetimesnių straipsnių ir skyrių, bet jau „Narsiuosius vyrus“ ir mokyklų skyrius tai ištiesai skaito. Net rašinėlių, pasakojimų iš to parašom. „Mokyklos ir kariuomenės“ apysakaites kartais visiems mokiniams perskaitau. Ypač patiko „Jūra šaukia“, „Papuoštas kryžius“. Tai, suprantama, daugiau uždega ir patraukia negu kokie straipsneliai. Kariniai eilėraščiai vaikams, kurių kitur mažai terandame, „Kary“

mums nepamainomas turtas. Todėl dėl viso to netenka ir stebėtis, jei mokiniai taip gausiai aukoja Ginklų vajui, siunčia sveikinimus mylimajam kariuomenės vadui. Matysite, tamsta, šitie savanoriams negarbės nepadarys.

— Dar, pone mokytojau, būtų įdomu žinoti, kaip su vyresniaisiais ir net senuomene — gauna jie tuo reikalu kokių žinių, ar ne?

— Čia jau blogiau. Kiek veikiama tai tik su šauliais. Bet šitie dažniausiai po kariuomenės ir taip jau apšviesti. Su visais kitais žmogus ir laiko nebeištenki. Geriausiai, žinoma, būtų, kad susitvarkytų taip, kaip neseniai „Kary“ buvo rašyta: parapijoj turėtų būti vienas mokytojas, kuris kitu organizaciniu darbu nebūtų apkrautas, o vien tik kariniu rengimu, karine propaganda, kariuomene rūpintųsi. Tada darbas kitaip eitų ir dar gražesnių vaisių atneštų. Nors ir dabar, dėkui Dievui, aš, kaip senesnis, įžiūriu aiškios ir gražios pažangos. Viltys į ateitį labai gražios. Didvyrių ir proseinių dvasia lietuviuose gyva amžinai, — baigė kuklus provincijos švietėjas, ištisas kartas išleidęs naujam Lietuvos gyvenimui ir kūrybingai jos ateičiai.

A. L.

Prieniškių būrelis 5. p. p. kareivinių aplinkumoje

PRIENAI

Karinis rengimas mūsų gimnazijoje, vadovaujant ltn. Žušinui, gana gyvas. Jau buvo rengiamasi įkurti karinio lavinimosi kuopą, bet instruktoriui išvykus poligonan, šis darbas susitrukdė. Dabar, šaudydami šrateliais, moksleiviai, o ypatingai VII ir VIII kl., rengiasi šaudymui kovos šoviniams. Yra šaudančių neblogai, nes keletas padaro net po 36.

Balandžio 23 d. Prienuose su gimnazija žaidė Kauno LGSF L klasės krepšinio komanda: Jankauskas, Galvičius, Norkus I, Garmus ir Norkus II. Mūsų gimnaziją atstovavo: Bendinskas, Jonyka, Grincevičius, Baronas, Raudis ir Lickas. Svečiai, būdami pranašesni, laimėjo 33:13. Orinį taip pat laimėjo kauniškiai.

Balandžio 30 d. gimnazija susitiko su 5 pulko rinktine. Susidomėjimas rungtynėmis buvo gana didelis; gimnazistai publikos neapvylė laimėdami 3:16.

A. B-i-kas

UKMERGĖ

Šaudėm šrateliais

Kartu su pavasariu prasidėjo karinio rengimo praktikos darbai. Pradėjom šaudyti šrateliais. Šaudė visi su dideliu atsidėjimu ir pastangom pasiekti didesnį taškų skaičių. Šrateliais ir iš viso šaudymu rūpinasi karinio rengimo mokytojas Žižiunas. Kol kas šaudėm gulsčiom. Su dideliu nekantrumu laukiam tos dienos, kada gausim pašaudyti kovos šoviniams.

M. N. Ž.

„Aviacijos“ būrelio veikla

Dar tik šiais metais įkurtas „Aviacijos“ būrelis veikia puikiai. Būrelio nariai bent keletą sykių savaitėje susirenka į darbelių klasę, kur dirba sklandytuvų modelius. Medžiagą išsirašo iš Kauno L. A. K. Darbams vadovauja V b kl. mokinys Vl. Šalaviejus. Greitu laiku yra numatoma surengti modelių varžybas.

Tičius

MARIJAMPOLĖS MARIJONŲ GIMNAZIJA

Aukos Ginklų Vajui

Ginklų Vajaus reikalu kalbėjo karinio rengimo mokytojas ats. ltn. J. Bazilevičius. Po jo energingo žodžio, gimnazijos mokiniai, giliai atjausdami Ginklų Vajaus reikšmę, kiek galėdami prisidėjo savo aukomis. VIII klasė suaukėjo 12 lt, VII — 10 lt, VI — 10 lt, V — 20 lt, II — 15,30 lt, ir I — 14,25 lt. — Viso 81,55 lt.

Žibartas II.

BABTAI

Per vietos mokyklos vedėją mokyt. Virbicką suaukėjo saugumo stiprinimui 73,5 Lt, o šios mokyklos mokytojai Virbickas Jonas — 20 Lt, Gabrilavičienė P. — 10 Lt, Maželytė O. — 10 Lt, Brązdžionienė Br. — 9 Lt. Iš viso vietos mokyklos vaikučiai mokomi pamilti savo Tėvynę ir kariuomenę ir reikalui atėjus ją ginti visomis jėgomis ir jai padėti. —

Margio palikuonis

VOKIETIJOS IR PRANCŪZIJOS LIETUVIŲ MOKYKLOS

Lietuvių išeivių gyvenama beveik kiekvienoje Europos valstybėje ir pasaulio šalyse, tik vienur mažiau, kitur daugiau.

Vokietijoje, be gyvenančių Rytprūsiose, lietuvių gyvena pietuose, taip vadinamam Ruhro krašte, Dortmundo, Esseno ir kituose miestuose. Lietuvių gyvena per kelis šimtus šeimų. Lietuvių mokyklų nėra. Prieš kiek laiko dr. K. Alminas buvo surengęs kursus, kuriuos lankė apie 80 visokio amžiaus mokinių. Dabar toks mokymas tėra tik privačiose šeimose, kuriems padeda ten bestudijuoją lietuviai studentai.

Prancūzijoje ir yra lietuvių per kelis šimtus šeimų. Jiems kiek džiugiau, nes Draugija Užsienio Lietuviams Remti prieš dvejus metus įsteigė lietuvių mokyklą. Ši mokykla kartu atlieka ir tautinę misiją. Čia būriasi visas lietuviškas judėjimas. Ruošiami vakarai, šventės, minėjimai, ekskursijos. Mokykla turi gražų chorą, kuris šventėse pajvairina programą. Turi nedidelę biblioteką. Gauna ir lietuviškų laikraščių.

Jn. Vaidelys

Sklandymo mokyklai parinkta vieta Zarasuose

Paskutiniame Lietuvos Aero Klubo valdybos posėdyje buvo galutinai nusistatyta sklandymo mokyklą steigti Zarasuose, prie Salako vieškelio, 2—3 km nuo miestelio. Į Zarasus paruošiamųjų darbų atlikti buvo išvykęs sklandymo mokyklos viršininkas Gysas.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

ATVYKO GEN. ŠT. PLK. MEŠKAUSKAS. Lietuvos karo atstovas Pabaltijo valstybėms gen. št. plk. Meškauskas tarnybos reikalais gegužės 9 d. iš Rygos atvyko į Kauną.

NAUJAS JAPONŲ KARO ATSTOVAS LIETUVAI. Ligšiolinis Japonų karo atstovas plk. ltn. Tamotsu Takatsuki iš eitųjų pareigų atšauktas į centrą ir gavo naują paskyrimą. Naujuoju karo atstovu Pabaltijo valstybėms su rezidencija Rygoje paskirtas plk. ltn. Hiroshi Onouchi.

Gegužės 2 d. senasis ir naujasis karo atstovai atvyko iš Rygos į Kauną: pirmasis atsisveikinti, o antrasis — prisistatyti mūsų kariuomenės vadovybei.

Plk. ltn. Onouchi prisistatė ir padarė vizitus: krašto apsaugos ministrui, kariuomenės vadui, kariuomenės štabo viršininkui ir kariuom. štabo II skyr. viršininkui.

Plk. ltn. Tamotsu Takatsuki už nuopelnus Lietuvai apdovanotas D. L. K. Gedimino III laip. ordinu.

NAUJAS SUOMIJOS KARO ATSTOVAS LIETUVAI. Ligšiolinis Suomijos karo atstovas Pabaltijo valstybėms, tame skaičiuje ir Lietuvai, g. št. mjr. Ingelins, centre gavo paskyrimą ir išvyksta į naująją tarnybos vietą. Naujuoju karo atstovu skiriamas gen. št. kpt. Erkki Hallakorpi, kuris nuolat reziduos Helsinky.

1939. V. 9. iš Helsinkio į Kauną atvyko g. št. mjr. Ingelins atsisveikinti su mūsų kariuomenės vadovybe.

Mjr. Ingelins prisistatė ir padarė vizitus: Krašto apsaugos ministrui, kariuom. št. v-kui ir kariuom. št. II skyr. v-kui. G. št. mjr. Ingelins, išvykdamas iš Kauno, pasirašė Valstybės Prezidento svečių knygoje.

1938. II. 16 d. 20 metų sukakties proga, mjr. Ingelins Valstybės Prezidento yra apdovanotas už nuopelnus Lietuvai D. L. K. Gedimino III laipsnio ordinu.

UKMERGĖS ĮGULOS kariams gegužės 7 d. buvo didelė staigmena, kai dalyvaujančios Lietuvos gimnazijų pirmenybėse kelių gimnazijų tautinių šokių šokėjos kareivių ramovėje tuos šokius jiems pademonstravo. Kauno V gimnazija šoko „Suvartuką“, Kauno šv. Kazimiero gimn. „Čigonėlių“, Kauno „Aušros“ gimn. „Noriu miego“, Utenos gimn. „Kepurinę“, Marijampolės gimn. „Kalvelį“, Mažeikių gimn. „Jonkę“ ir Pasvalio gimn. „Noriu miego“. Kai kurių gimnazijų šokėjos savo šokius šoko ir antrą kartą, nes iš karto visi žiūrovai nesutیلpo kareivių ramovėn. *Juškoniškis*

SEREDŽIAUS ĮGULA. Gegužės 7 d. įguloje iškilmingai paminėta motinos diena. Po iškilmingų pamaldų įgulos salėje įvyko iškilmingas posėdis. Pasibaigus kalboms ir sveikinimams, meninę dalį atliko Padubysio pradžios mokyklos mokiniai. Mok. P. Savickaitės paruošti mokiniai labai gražiai atliko meninę dalį. Šaulė P. Danaitienė laikė paskaitą apie tautiškus drabužius. Prisirinkusi pilnutėlė salė žmonių mažiesiems nesigailėjo katučių. Dalį programos atliko dūdų orkestras. 19 val. vakare įvyko viešas vakaras kareivinių salėje. Suvaidinta 2-jų veiksmų linksma komedija „Nenoriu Jurgio“ ir pašokta tautinių šokių. Paminėjimą ir vakarą suruošė Seredžiaus šaulių moterų valdyba. *San. psk. Grigoras*

Į BUVUSIUS TECHNIKOS KARIUOMENĖS KARIUS. Šiomet sukanka dvidešimt metų, kai mūsų Nepriklausomybės gynėjų eilės pasipildė talkininkais — kariais technikai: ryšininkais, sapiorais, geležinkelininkais, automobilininkais bei šarvuotininkais, tariant, — susiformavo mūsų technikos kariuomenės branduoliai. Karių technikų žygiai apvainikuoti drąsa, pasišventimu ir sumanumu kovose su priešais. Daug atžymėtų įvykių bei faktų tūno įsakymuose ir archyvuose, bet ir daug jų liko vien tik kovų dalyvių atmintyse. Tiems garbingiems ir būdingiems istoriniams faktams bei vaizdams įamžinti, karo technikos dalys redaguoja jubiliejinį leidinį, kuriame ir turės atsispindėti technikos kariuomenės garbinga praeitis ir galinga dabartis.

Redakcinė komisija kreipiasi į visus buvusius karo technikos dalių karius, ypač Nepriklausomybės kovų dalyvius, prašydama prisijusti savo atsiminimų bei būdingesnių nuotraukų, susijusių su mūsų technikos kariuomenės žygiais ir veiksmais.

Medžiagą prašoma siųsti iki š. m. birželio 20 d. šiuo

adresu: Karo Technikos Štabas, K. T. D. J. L. Redakcinei Komisijai, *Sančiai — Kaunas.*

RYŠIŲ BATALIONAS. Atvykusiems jauniems kareiviams sutikimas buvo suruoštas gegužės 6 d. vakare. Svietimo vadovas mjr. Šilius, pasveikinęs susirinkusius, paprašė Tautos himnu pradėti šį pobūvį. Po to savo kalboje supažindino jaunuosius karius su kariniu gyvenimu, darbais ir pareigomis. Po kalbos sekė meniškoji dalis. Psk. A. Levinsko vedamas stygų orkestras atliko keletą muzikos dalykelių. Ypačiai visus linksmai nuteikė psk. Kostečkos kupletas „Mūsų grandy šaunių vyrų“, kurį solo atliko psk. A. Levinskas choro ir orkestro palydimas. Ats. psk. M. Liuberskio vedamas mokomiečių choras padainavo karinių dainų. Muzikos ir dainų protarpiais buvo skaitomi pačių karių parašyti kūrinėliai. Eil. A. Puzinauskas padėklamavo gr. J. Dociaus eilėraštį „Apie karį“. Psk. V. Radavičiaus teljetoną „Didieji priešai“ paskaitė eil. Z. Obelenis, o eilėraštį „Mes jungo nevilksim“, padėklamavo eil. A. Bagdonas. Užsibaigus meniškajai daliai žodį tarė jaunų kareivių kuopos vadas kpt. Šliavas. *V-s.*

1. GUSARŲ D. L. ETM. K. JONUŠO RADVILOS PULKAS. Gegužės mėn. pulko karių klube buvo surengtas pulko kariams „pavasario“ vakaras. Vakaras pradėtas eilėraščiu „Pavasario tempu“, kurį skaitė pats autorius psk. Petkevičius. Vėliau 1. gusarų pulko orkestras, viršilos Dargio diriguojamas, pagriežė. Po koncerto psk. Musteika deklamavo savo kūrybos gusariškus kupletus. Ir j. psk. Stundys paskaitė j. psk. Butkevičiaus parašytą feljetoną: „Kariška drausmė ir poezija“. Be to, p. Virbickio diriguojamas pulko ir komendantūros puskarininkių choras padainavo.

A. G-nius

ŠARVUOČIŲ RINKTINĖ. Gegužės 3 d. į šarvuočių rinktinę atvyko jauni kareiviai. Jauni kareiviai atvyko labai tvarkingai, švariais drabužiais, girtų jų tarpe nebuvo nė vieno. Kai kurie dėvėjo šaulišką uniformą ir yra susipažinę su rikiuote, statutais ir karine drausme. Analfabetų nėra nė vieno. Yra baigusių po 4—6 klases. Visi kiti yra baigę pradžios mokyklą. Taip pat yra ir gerų sportininkų, kurie gerai pasirodo įvairiose sporto šakose.

Gegužės 7 d. 15 val. buvo futbolo rungtynės, tarp šarvuočių rinktinės ir Radviliškio JSO komandos. Rungtynės pasibaigė 2:2.

19 val. šarvuočių rinktinės salėje buvo atidarytas Motinos dienos minėjimas. Į minėjimą susirinko daug karininkų, pks. ir tūkstantinė žmonių minia. Ltn. Vališkis skaitė paskaitą apie motinas. Priminė ir tas motinas, kurios išauklėjo sūnus, Tėvynės gynėjus, kurie begindami Lietuvos laisvę žuvo ties Radviliškiu ir kitose vietose. Žuvusieji dėl Nepriklausomybės buvo pagerbti tylos minute. Po to kalbėjo šaulių moterų vardu p-nia Misiūnienė, kurį labai gražiai apibūdino motiną.

Po paskaitos buvo suvaidintas veikalas „Tėvų žemė“. Meninėj dalyje prisidėjo taip pat Radviliškio šaulės ir skautės. P-lės G. Puškaitė ir T. Valiūtė pašoko baletą „Sunku gyventi“. Radviliškio skautės pašoko klumpakojį. 5 skyriaus mokiniai V. Radzevičius ir M. Žulys, pritariant armonikai, padainavo lopšinės dainą, kurį žiūrovams daugiausia patiko. Po meninės dalies visi pasilinksmino, pašoko. *N-as*

5. P. D. L. K. KESTUČIO PULKAS. Gegužės 2—3 d. į pulką atvyko jauni kareiviai. Atvykę į pulką jauni kareiviai pradėjo aukoti Ginklų Fondui. Buvo tokių, kurie ir didesnes sumas paaukojo. Po visą pirmo mėnesio algą paaukojo šie jauni kareiviai: Šredersas, Hermanas, Žiuromskis, Janeliūnas, Širvaitis, o po 6 litus šie jauni kareiviai: Janavičius, Gabrijo-lavičius, Mergašilskis ir eil. Kondrackas. Už surinktus pinigus norime nupirkti kuopai šautuvą. *J. kar. St. Šredersas*

IŠKILMĖS PAJUOSTYJE. Gegužės 6 d. buvo naujųjų karo aviacijos būstinių pašventinimas. Papuoštuose angaruose buvo atlaikytos pamaldos ir pašventintos naujosios būstinės. Į iškilmės, be aukštųjų viršininkų, buvo atsilankę daug Panevėžio visuomenės atstovų ir aukštosios dvasiškijos. Taip pat dalyvavo vietinės įgulos dalių vadai ir p. pulkas.

Po iškilnių aerodrome b. gen. inž. Gustaitis pakvietė visus dalyvius bendrų lakūniškų pietų. Pietų metu karo aviaciją sveikino ir džiaugėsi jos pasiektais laimėjimais visa eilė Panevėžio visuomenės atstovų, linkėdami augti ir stiprėti, nes tik stipri karo aviacija ir moraliai remiama visos tautos apsaugos Lietuvos padangė. Už sveikinimus ir linkėjimus padėkojo b. gen. inž. Gustaitis, džiaugdamas, kad visuomenė suprato karo aviacijos reikšmę ir ją visokeriopa remia. Kartu su įkurtuvėmis buvo atšvęsta ir 20 metų sukaktuvės nuo karo aviacijos įsikūrimo. Viskas paminėta labai kukliai ir be didesnių pasilinksminimų. Nuo jų lakūnai atsisakė ir šiam reikalui surinktas lėšas paskyrė Ginklų Fondui.

MOTINOS MINĖJIMAS KARIUOMENĖS PUSVALANDYJE. Gegužės 7 d. kariuomenės radijo pusvalandyje auto rinktinės kariai suvaidino pritaikytą šiai dienai ats. psk. Maželio paruošta radijo vaizdelį „Kario motina“, kurį režisavo Valstybės Teatro artistas St. Čaikauskas. Šiame vaizdelyje ir kariai su džiaugsmu prisimena savo brangias motules. Išauklėti lietuvių motinų sūnūs ryžtasi dideliui žygiui už laisvę ir Tėvynę. Jos laimina savo sūnūs ir linki greito pasimatymo laisvoje žemėje. Palaimintieji atliko didelius žygius ir motinų meilė nugalėjo. Tai tokia buvo anų laikų motina. Dabartinė motina irgi ragina bendram vieningam darbui ir neapleisti to, kas mūsų sūnų kraują ir motinų ašaromis iškovota.

Pusvalandis papildytas pritaikyta muzika ir dainomis. Baigiamas daina: „Narsiai tryps ugningi bėriai!“ Pusvalandžiui vadovavo plk. lt. Balčiūnas. Vaidino auto rinktinės kariai.

Ad. Br.

ALGIRDĖNAI PRADĖJO KREPŠINIO SEZONĄ. Gegužės 5 d. buvo pirmosios draugiškos krepšinio rungtynės tarp 2. p. DLK Algirdo pulko ir ryšių bataliono krepšininkų. Jos baigėsi algirdėnų pergale 21:12. Pirmas puslaikis 7:7.

Ad. Br.

ISPŪDINGAS MOKSLEIVIŲ CHORO KONCERTAS IR MOTINOS DIENOS MINĖJIMAS KĖDAINIŲ ĮGULOJE. Gegužės 2 d. art. pulko kino salėje, pėst. pulko švietimo vadovo kun. Tarvydžio pakviestas, Kėdainių valst. gimnazijos moksleivių choras nemokamai įgulos kariams atliko turiningą lietuviškų dainų koncertą. Pačioje pradžioje pasirodė jaunesniųjų klasių choras (per 40 žm.), sudarytas iš vienu mergaičių, su vykusiai parinktomis lengvesniojo turinio liaudies dainelėmis. Po to sekė vyresniųjų klasių jau mišraus choro (mergaičių ir berniukų — per 60) koncertas, susidedąs ir iš sunkiau atliekamų dainų repertuaro.

Gegužės 7 d. įgulos karių valgykloje, tuojau iš sekmdienio pamaldų sugrįžus įgulos daliniams, įvyko Motinos dienos minėjimas, atliktas pačių karių rūpesčiu bei savo jėgomis, būtent: 1) atidarymas ir, įgulos kapeliono pasiūlymu, mirusiųjų motinų, ypačiai mūsų pirmųjų savanorių, k. t. Lukšio ir kt., pagerbimas visų atsistojimu, kurio metu orkestras sugriežė Šopeno gedulingąjį maršą; 2) kun. kap. Tarvydis paskaitė paskaitėlę „Motina, šiandien Tavo Diena“; 3) vrš. Šeženis ir psk. Narijauskas padeklamavo patriotinių, Lietuvos motinoms skirtų eilėraščių; 4) pėst. pulko aukl. Padleckis solo padainavo Naujalia „Lopšinę“ ir Sasnausko „Karvelėli, mėlynasis“; 5) psk. Narijauskas paskaitė kario laišką savo motinai; 6) aukl. Čerba ksilofonu, orkestrui pritariant, pagriežė koncertinę polką ir 7) pėst. pulko pučiamųjų orkestras, kplm. Jautakio vadovaujamas, pagriežė Langerio „Senelę“, Midletono „Ten žemiau į pietus“, Tosti „Sugrižk į Sorento“ ir Rosini uvertiūrą iš op. „Sevilijos Kirpėjas“.

St. N-as

1. PĖST. D. L. K. GEDIMINO PULKO kareivių ramovėje balandžio 30 d. buvo baigtos stalo teniso pirmenybės tarp pulko kareivių. Dalyvavo 16 žaidėjų. Pirmą vietą laimėjo 2. kuopos eil. Toločka, baigmėje nugalėjęs kar. kand. Vaškelį 17:21, 20:22, 21:14, 21:17, 21:9. Antroji vieta teko kar. kand. Vaškeliui, trečioji — 1. kuopos eil. Berzakui.

Juškonis

UKMERGĖS ĮGULOS kariams Darbų Rūmų Ukmergės kultūros klubo artistai gegužės 3 d. nemokamai vaidino „Mirgą“, išpūdingą Vytauto Didžiojo laikų istorinį veikalą.

SPORTAS

RYGOS VILKAI KAUNE. Gegužės 2 ir 3 d. Kaune viešėjo Latvijos futbolo komanda Rygos Vilgai ir turėjo dvi gastrolių rungtynes. Pirmąją gastrolių dieną žaidė prieš LGSF. Rungtynės pasibaigė lygiomis 0:0. Nors LGSF turėjo aiškia žaidimo persvarą, bet dėl gero Vilkų gynimo ir puikaus vartininko, turėtų progų nesugebėjo paversti įvarčiu.

Antrąsias gastrolių rungtynes svečiai žaidė su rinktine. Rungtynėmis buvo didelis susidomėjimas, nes žiūrovų atsilankė apie 1500. Bet rinktinės žaidimas ir šį kartą nepatenkino žiūrovų. Nors pirmomis žaidimo minutėmis parodė keletą gražių derinių, bet tuojau viskas ėmė griūti ir rinktinė neberodė jokio kovotojiškumo, kad ir turėjo persvarą. Rygos Vilgai šį kartą sužaidė silpniau. Rungtynės baigėsi 1:0 (1:0) rinktinės laimėjimu.

IŠ LIETUVOS L KLASĖS FUTBOLO PIRMENYBIŲ. Gegužės 5 d. buvusiose L klasės futbolo pirmenybių rungtynėse Taurus — Š MSK pasibaigė 1:1 (0:0). Gegužės 6 d. buvusios L kl. futbolo pirmenybių rungtynės tarp LFLS ir C JSO pasibaigė 2:2 (1:0).

Gegužės 7 d. Kaune buvusiose futbolo pirmenybių rungtynėse ŠS Kovas visai nelauktai, bet su iškovota ir pelnyta pergale nugalėjo KSS net 5:0 (5:0). ŠS Kovas pasirodė aiškiai pranešesnis, papildytas senais žaidikais ir visą žaidimo laiką turėjo aiškia persvarą.

LENGVOSIOS ATLETIKOS RUNGTYNĖS. Gegužės 13 ir 14 d. Kaune valstybiniame stadione bus lengvosios atletikos rungtynės.

KAUNAS — VARŠUVA. Gegužės 14 d. Varšuvoje bus tarp miestinės futbolo rungtynės Kaunas — Varšuva. Tai bus pirmos rungtynės su Lenkijos futbolininkais.

PLZENO SK VIKTORIJA — ŠS KOVAS 8:0 (3:0). Gegužės 9 d. Kaune viešėjo čekų futbolo komanda Plzeno SK Viktorija ir turėjo pirmąsias gastrolių rungtynes su ŠS Kovu. Rungtynes laimėjo Plzeno SK Viktorija 8:0 (3:0).

SPORTINIO ŠAUDYMO RUNGTYNĖS. Gegužės 1 ir 2 d. įvykusiose 1. pėst. D. L. K. Gedimino pulko karininkų ir puskarininkų sportinio šaudymo rungtynėse geriausių rezultatų pasiekė: iš šautuvų — j. lt. Trilupaitis, lt. Jackūnas, j. lt. Juškaitis, vrš. Gričius, vrš. Kličius, psk. J. Kaselis; iš pistoletų — j. lt. Savukynas, j. lt. Kimštas, j. lt. Juškaitis, psk. J. Kaselis, psk. Bortkus ir psk. Ožiūnas.

Juškonis

1. **GUSARŲ PULKAS — KARO POLICIJOS MOKYKLA 11:10 (3:8).** Gegužės 5 d. gusarų pulko krepšinio komanda žaidė draugiškas krepšinio rungtynes su karo policijos mokykla. Pirmą puslaikį teko baigti 3:8 gusarų naudai. Antrame puslaikyje prie pat žaidimo pabaigos karo policijos mokyklai turint 10, gusarai prisikasė iki 9 ir paskutiniai psk. Valiušaičio įmesti 2 krepšiai padarė persvarą 11:10 (3:8) gusarų naudai.

Gegužės mėn. 6 d. buvo žaista krepšinis tarp pulko ir raitosios baterijos. Baterija, turėdama iš 3-čio artilerijos žaidikų, laimėjo 33:31 (23:8).

A. G-nius.

P. L. P. KARO MOKYKLOS TARPKUOPINĖS SPORTO VARŽYBOS. Gegužės 6—7 d. P. L. P. Karo Mokykloje įvyko tarpkuopinės sporto varžybos dėl pereinamųjų dovanų, kurių viena paskirta kadro, o kita aspirantų kuopoms. Varžybas įvertinus taškais, pasirodė, kad daugiausia surinko 2. kadro kuopa. Toliau II vieta — 3. kadro kuopa, — III v. — 1. aspirantų kuopa ir IV v. 2. aspirantų kuopa.

Pasibaigus sporto varžyboms, Karo Mokyklos viršininkas gen. št. plk. Juodišius pasveikino sportininkus už gerą pasirodymą, įteikė laimėjusioms kuopoms pereinamąsias dovanas, kurias jau antri metai iš eilės laimėjo 2. kadro kuopa ir 1. asp. kuopa, ir po to priėmė sportininkų parada.

Gegužės 3 d. P. L. P. Karo Mokyklos 3. kadro kuopa Karo Mokyklos aikštėje žaidė draugiškas krepšinio rungtynes su Aukštesniąja Technikos Mokykla. Laimėjo 3. kadro kuopa 26:16 (14:12).

Gegužės 3 d. P. L. P. Karo Mokyklos 2. kadro kuopa 5. pėst. pulko aikštėje žaidė draugiškas rungtynes su 5. pėst. pulko krepšininkais. Laimėjo 2. kadro kuopa 32:25 (11:14). Teisėjavo lt. Budrevičius.

J. Zonys

8. **PĖST. PULKAS.** Vykdamas pulko sportinio šaudymo planą, gegužės 6 d. pulko šaudykloje, Šiauliuose, įvyko draugiškos sportinio šaudymo rungtynės su karo aviacijos grupe. Buvo rungtynės iš pistoletų. Rungėsi karininkų ir puskarininkų ekipos. Šias rungtynes laimėjo: karininkų — 8. pėst. pulko ekipa, puskarininkų — karo aviacijos ekipa. Kiek vėliau žadama sudaryti rungtynes ir iš karinių šautuvų.

Vrš. L. Griškevičius

ŠIAULIAI. Gegužės 7 d. Šiauliuose, Parodos aikštėje, įvyko dvi futbolo pirmenybių rungtynės.

Pirmoje poroje susitiko šiaulių „SK“ ir „Zinia“ A klasės. Po gana įtemptos kovos, rungtynės pasibaigė lygiomis 1:1. Pirmas puslaikis 1:0 SS naudai. Antroje poroje susitiko du šiaulių miesto favoritai: šiaulių ir įgulos „Sakalas“ ir „Zinia“. Abi komandos II L. Šias rungtynes laimėjo „Sakalas“ 7:0. Pirmas puslaikis 3:0 „Sakalo“ naudai.

POLITIKOS APZVALGA

BEKO KALBA. Gegužės 5 d. 11,15 val. Lenkijos užsienio reikalų ministeris plk. Beckas, dalyvaujant laikraštiniams, užsienio atstovams ir lenkų vyriausybės nariams, seime per radiją pasakė kalbą.

Savo kalbos pradžioje plk. Beckas pastebėjo, kad pasinaudodamas posėdžiu noris užpildyti kai kurias spragas, pasireiškusias jo pastarųjų mėnesių veikime. Toliau, pastebėjęs, kad įvairių valstybių santykiai įgijo individualų charakterį, Beckas sustojo ties Anglija, pabrėždamas, kad radęs britų valstybės vyrų pusėje gily supratimą bendrų Europos politikos problemų ir kad nei D. Britanija, nei Lenkija neturinčios jokių agresyviųjų tikslų bet kieno atžvilgiu, o tik tvirtai laikinčios tam tikrų pagrindinių tarptautinio gyvenimo veiklos principų pagrindo. Po to Beckas priminė Prancūziją, akcentuodamas, kad jų senoji sutartis ne tik nenusilpo, bet dabartiniu momentu turinti ypatingos reikšmės. Pagaliau jis sustojo ties kanclerio Hitlerio kalba, pažymėdamas, kad 1934 m. lenkų vokiečių sutartis buvo noras geruoju sugyventi, bet ją vokiečiai, po anglų lenkų susitarimo, net nesuėję į kontaktą nei su Londonu, nei su Varšuva, nežiūrėdami į jos turinį, o tik kaip į faktą, paskelbė negaliojančią, žinoma, tuo pačiu išdavė ir savo politikos užsimojimus. Dėl tų nenuoseklumų ir problemų, susidariusių tarp Vokietijos ir Lenkijos, Beckas pareiškė, kad: 1) Dancigas — laisvasis miestas ne Versalio išgalvotas, bet kad tai esąs istorinis lenkų miestas, kurio aneksija būtų noras nustumti lenkus nuo Baltijos, o lenkai su tuo niekad nesutiksia; 2) Koridorius esąs amžina lenkų žemė, kurioje Lenkija nenumatanti sumažinti savo suverenumo viensališka nuolaida ir 3) vokiečių siūlomas naujas susitarimas būtų galimas tik tada, jei jo motyvas būtų taika, kurios siekianti lenkų diplomatija ir galėtų su vokiečiais tartis, jei vokiečiai tvarkytųsi dviem dėsniais: taikiais tikslais ir taikiais veikimo metodais. Ir pagaliau plk. Beckas pridūrė, kad taika lenkams brangus dalykas, bet ji turinti savo kainą ir kad Lenkija nenorinti taikos už bet kurią kainą, nes esąs dar vienas neįkainojamas dalykas — garbė.

VOKIEČIŲ ITALŲ KARINĖ SAJUNGA. Berlyno laikraščiai pranešė, kad sudaryta vokiečių italų karinė sąjunga. Tai, anot „Montags Post“ laikraščio, yra pirmas tikras taikos aktas Europai po didžiulio Versalio diktato neteisimumo, įrodąs, kad Vokietijos ir Italijos politika yra vienintelis sėkmingas taikos pagrindas. Varšuvoje tas paktas aiškinamas kaip propagandinė priemonė, kuria siekiama palenkti Vakarų valstybes ir iš jų atimti visas iliuzijas dėl galimumo perskirti ašies partnerius.

ANGLIJOS KARALIUS IŠPLAUKĖ Į AMERIKĄ. Gegužės 6 d. priešpiet iš Buckinghamo rūmų išvyko į Potsmouthą, iš kur su karaliene išplauks į Kanadą ir Jungtines Amerikos Valstybes.

VOKIETIJOS LATVIJOS NEPUOLIMO PAKTO DERYBOS. Latvių nepaprastam tarybos posėdy gegužės 8 d. užsienio reikalų ministras Munteris painformavo apie vokiečių pasiūlymus nepuolimo paktui sudaryti. Ministrų taryba pritarė ir patvirtino instrukcijas latvių pasiuntiniui Berlyne deryboms tęsti.

SSSR PASKYRĖ LENKIJAI AMBASADORIŲ. Lenkijos prezidentas sutiko, kad dabartinis Sovietų pasiuntinys Atėnuose Šaronovas būtų paskirtas Sovietų ambasadoriumi Varšuvoje, kurio Varšuvoje ir laukiama šiomis dienomis. Iki šiol daugiau kaip pusantro metų Sovietų Sąjungos ambasados Varšuvoje reikalais rūpinosi chargé d'affaires, todėl dabar toks SSSR žestas Varšuvos svetimšalių sluoksniuose laikomas labai reikšmingu dalyku. Tas paskyrimas ir Lenkijos vyriausybės sulaukė palankaus atgarsio.

ISPANIJA IŠSTOJO IŠ TAUTŲ SAJUNGOS. Oficialiai pranešama, kad Ispanijos užsienio reikalų ministras Jordana pasiuntė Tautų Sąjungos generaliniam sekretoriui telegramą, kurioje ji painformuoja apie Ispanijos pasitraukimą iš Tautų Sąjungos. Ispanų vyriausybė savo pasitraukimą aiškina tuo, kad: 1) Tautų Sąjunga nesugebėjusi padėti pasiekti tarptautinio susitaikinimo; 2) Tautų Sąjunga nutolusi nuo savo pirminių tikslų ir 3) Jai visiškai nepasisekė Ispanijos problema. Ji parodžiusi simpatiją Ispanijoje pralaimėjusiems kairiesiems. Ispanija yra vienuoliktą valstybę, kuri pasitraukia iš Tautų Sąjungos per 15 mėnesių.

PASITRAUKĖ LITVINOVAS. „Tassas“ pranešė, kad Sovietų Sąjungos taryba atleido Litvinovą jo paties prašymu iš Sovietų Sąjungos užsienio reikalų komisaro pareigų, o į jo vietą paskyrė liaudies komisarų tarybos pirmininką Molotovą. Litvinovo pasitraukimas įvairiai komentuojamas. Maskvoje kalbama, kad jis pasitraukė sveikatos sumetimais, nes turi 63 metus. Kitur manoma, kad jo pasitraukimas glūdi užsienio politikoje.

VOKIEČIŲ MANEVRAI DANŲ VANDENYSE. „National Tidende“ praneša, kad gegužės 7 d. naktį vokiečių laivyno dalis iš 35 vienetų sustojo prie vakarinio Jutlandijos kranto ir visą dieną manevravo danų pajūrio teritorijos vandenyse. Taip pat ir gegužės 8 d. laivai buvo atplaukę į tą pačią vietą.

DIDELĖS IŠKILMĖS ITALIJOJE. Italija gegužės 9 d. minėjo kariuomenės dieną ir imperijos įkūrimo sukaktuves. Didžiuose miestuose įvyko kariuomenės paradai. Romoje, Imperijos keliu, pražygiavo 20.000 kariuomenės su motorizuotomis dalimis. Šio parado žiūrėjo karalius, Mussolinis, vyriausybės nariai, vokiečių karininkai, karinės ispanų ir albanų delegacijos. Paradas truko dvi valandas.

KINAI SMARKIAI PUOLA. Žiniomis iš kinų šaltinių, aplink Kiangsio sostinę Nančangą vyksta labai smarkios kautynės. Miestas yra visiškai kinų apsuptas. Jie užėmė stotį Nančango priemestyje. Taip pat pranešama, kad kinai užėmė Kantono geležinkelio stotį priemiesty. Kantone paskelbtas karo stovis, bet atrodo, kad japonų padėtis Kantone labai pavojinga.

KAS NAUJA LIETUVOJE

PRANAS BARKAUSKAS, Savivaldybių Departamento direktorius, Respublikos Prezidento aktu paskirtas Vidaus Reikalų Ministerijos generaliniu sekretoriumi.

DARBO RŪMŲ SUVAŽIAVIMAS. Gegužės 6—7 d. Kaune buvo Darbo Rūmų suvažiavimas darbininkų materialinių ir kultūrinių gyvenimo sąlygų aptarti, išklaudyti nusiskundimų ir nutarti darbo planus ateičiai. Suvažiavime dalyvavo ir kalbą apie tai, kas yra daroma ir projektuojama darbo žmonių gerovei kėlimo reikalui, pasakė vidaus reikalų ministras b. gen. Skučas. Suvažiavimas pasveikino vyriausybę ir kariuomenės vadą brig. gen. S. Raštikį.

VAKARINIS „LIETUVOS AIDAS“. Nuo gegužės 9 d. „Lietuvos Aidas“ pradėjo leisti ir vakarinę laidą.

„TAUTOS ŪKIS“, ekonominiams reikalams skiriamas žurnalas, šiomis dienomis išleido 200-tąjį numerį. Žurnalą redaguoja kainų tvarkytojas dr. V. Juodeika ir V. Mačys.

TVARKOMAS NEMUNAS. Nemuno reguliavimo darbų centru šįmet parinkta Jurbarko-Sudargo apylinkės. Bus sudėta apie 3000 kamžų. Iki šiam laikui sugabenta 15.000 kūbinių metrų rištų karklų ir kitokios medžiagos. Prie šių darbų dirba ir dirbs daug Klaipėdiškių darbininkų. Numatyta sureguliuoti keli kilometrai vagos.

PARENGTI MAŽŪJŲ BUTŲ STATYBOS NUOSTATAI. Vidaus reikalų ministerija susirūpino valstybiniu mastu organizuoti mažųjų butų ir nuosavų namelių statybą kaimo ir miesto darbininkams. Bus skatinami ūkininkai statyti žemės ūkio darbininkams kumetynus, bus steigiamos prie miestelių žemės ūkio darbininkų ir amatininkų nuosavų namelių kolonijos, rūpinamasi mažųjų butų statyba miesto darbininkams ir tarnautojams. Didesnės įmonės bus įpareigosotos to darbo imtis savo iniciatyva. Bus parūpinta pašalpų, premijų ir t. t. Ypač bus atsižvelgta į daugiavaikių darbininkų šeimas, duodant joms net ligi 50% namo vertės pašalpos.

VIEŠĖJO GARSUS LAKŪNAS lordas Hamiltonas. Susipažino su mūsų aviacija ir jos laimėjimais, skraidė mūsų lėktuvais, padarė pranešimų apie savo išpūdžius. Garsiuoju angliu lakūnu rūpinosi Aero Klubas. Iš Kauno svečias išvyko į Varšuvą.

RENGSIS AVIACIJOS INŽINERIJOS DARBAMS. Žinomas mūsų sklandytuvų statytojas j. ltn. Oškinis išvyko į užsienius studijuoti aviacijos statybos. Taip pat ir Aero klubo lakūnas Kinaitis tais pačiais reikalais išvyko. Abiems duotos stipendijos. Iš viso pas mus susidomėjimo lėktuvų ir sklandytuvų statyba nestinga.

KAUNO SAVIVALDYBĖ STATYS DIDELĘ PLYTINĖ: Skubotai numatoma Kauno apylinkėj pastatyti pustrėčio — trijų milijonų plytų metinės produkcijos įmonę, kuri su laiku turėtų būti padidinta iki penkių, šešių milijonų plytų gamybos per metus.

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

Civ. tarn. B. B. Tamsta esi, tur būt, suklaidintas: vaikų priedai mokami vaikams tik iki 14 metų amžiaus, o vyresniojo amžiaus vaikams (vis viena: ar jie lanko gimnaziją, ar universitetą) vaikų priedai nemokami (Vyr. Žin. Nr. 573, eil. — eil. 3987, 3988 ir 3989). Seniau vaikų priedo dydis buvo vienas visiems (anksčiau 20 Lt, vėliau — 10 Lt), neatsižvelgiant į jų skaičių, o dabar veikiančiu „Valstybės tarnautojų atlyginimo įstatymo pakeitimu“ (V. Ž. Nr. 573, eil. 3987) mokami tokie vaikų priedai: už vieną vaiką — po 10 Lt, už du — po 15 Lt, už tris ir daugiau — po 20 Lt kas mėnuo kiekvienam. Toliau minėtame įstatymo pakeitime pasakyta, kad vaikai, vyresni kaip 14 metų amžiaus, įeina į vaikų skaičių priedo normos dydžiui nustatyti. O taisyklėmis išaiškinta (1937 m. įsak. kar. — Nr. 35 §§ 1 ir 2 ir Nr. 74 §§ 1—3), kad į tą skaičių įeina: 1) visi vaikai nuo 14 iki 21 metų amžiaus, o nuo 21 iki 24 metų tik tuomet, jei jie eina aukštąjį mokslą ir 2) nuo 21 metų iki neriboto amžiaus, jei jie dėl dvasinių ar fizinų trūkumų yra nedarbingi ir tėvų išlaikomi. Aukštąjį mokslą čia reikia suprasti mokslą universitete ar tolygiose mokyklose (pav., žemės ūkio akademija).

Taigi, jei kuris tarnautojas turi, sakysime, 3 vaikus — 7, 10 ir 17 metų, — tai jis gali gauti vaikų priedą tik už 2 vaikus (7 ir 10 metų), bet po 20 Lt už kiekvieną, nes vyresnysis vaikas (17 metų) įeina į vaikų skaičių priedo dydžiui nustatyti. Tačiau, jei trečias vaikas būtų, pavyzdžiui, 22 metų, tai už pirmus 2 gali gauti po 20 Lt tik tuomet, kai vyriausias vaikas (22 metų) lanko universitetą ar kitą kurią aukštąją mokyklą, o jei lanko gimnaziją, tai tik po 15 Lt, nes trečias vaikas tuomet neįeina į vaikų skaičių priedo dydžiui nustatyti. Tai štai kaip reikia suprasti taisyklės (1937 m. įsak. kar. Nr. 74 § 1), kurias Tamsta mini savo klausime.

GALVOSŪKIAI

GALVOSŪKIO NR. 13 SPRENDIMAS

A = Šautuvas, B = Autuvas, C = Manevrai, D = Minevra, E = Šalmas, F = Šamas, G = Bomba, H = Boba, I = Kainas, K = Kinas, L = Sargas ir M = Garas.

X = ŠALMAS.

Išsprendė: 1) eil. J. Juodžbalis (2. inž. b.), 2) V. Tulinuskas (Z.), 3) St. Skerys (Pn.), 4) psk. Kelmelis (2. AP), 5) psk. J. Zapkus (1. PP), 6) M. Bitaitienė (Šl.), 7) gr. Adukevičius (4. PP), 8) psk. M. Antaniškis (4. PP), 9) j. psk. J. Gurčius (5. PP), 10) J. Zenkevičius (Al.), 11) K. Tauskus (Mr.), 12) Z. Gobis (Pn.).

GALVOSŪKIS NR. 17. (Vrt. 1 tik.)

ŠARADA

Budžiu laukuos Tėvynės,
Ir ginsiu juos kai reiks.
Mano plieno krūtinės
Joks priešas neįveiks.
Du skiemenis numetęs,
Dvi raidės skyrium dėk,
Ir Amerikon pažvelgęs —
Jos žymų vyrą tark.
Dar skiemenį nušluosi,
Pakeisi raidę vieną:
Žygyje tu alsuosi,
Dar ypač karštą dieną.
Paskui dvi raidės rausi
Ir vėl rašysi dvi:
Tu rankos dalį gausi,
Kurį? — atspėki pats.
Raidę mėgink ištrinti,
O kitą tuoj rašyk:
Ag, žvėrį tų parinksi
Paskutiniam žody.

Ant. Pakalnis

ŠACHMATAI

LAUKO f7 PUOLIMAS

Peržiūrėsim tuos būdus, kaip laukas f7 puolamas ir vėliau, kaip nuo tų puolimų reikalinga gintis. Išimtinai nagrinėsime tik lauką f7, nes juodųjų šaliai atsiliekant vienu ėjimu žaidimo eigoje, galvoti apie ataką lauko f2 visiškai nepriseina, išskyrus, žinoma, atsitiktinumą.

Paprasčiausias būdas lauką f7 pulti yra puolimo veiksmai dviejų figūrų. Pulti patariama tik tada, kada juodieji neturi patikimo, natūralaus gynimosi. Peržiūrėsime sekančius atsitikimus.

1) 1. e2—e4 e7—e5 2. Žg1—f3 Žb8—c6 3. Rf1—c4 Rf8—c5 4. d2—d3 Žg8—f6. Dvigubas puolimas lauko f7 pagalba 5. Žf3—g5 netikslus, nes juodieji labai paprastai likviduoja pavojų: 5. .... 0—0 ir toliau ėjimu h7—h6 atstumia žirgą. Aišku, eilinį f7 imti nenaudinga, nes po 6. Ž:f7 B:f7 7. R:f7+ K:f7 ir juodieji įgauna ne tik nedidelę medžiaginę persvarą, bet ir padėtis jų geresnė; pas juos žaidime dalyvauja trys figūros, pas baltuosius — nė vienos.

2) 1. e2—e4 e7—e5 2. Žg1—f3 Žb8—c6 3. Rf1—c4 Rf8—c5 4. d2—d3 d7—d6. Puolimas 5. Žf3—g5 — taip pat netikslus, nes juodieji turi, nors ir vienintelį, užtat pakankamą gynimą: 5. .... Žg8—h6 ir jei toliau baltieji trigubino puolimą pagalba 6. Vh5, atsakoma 6. .... 0—0. Išstatymas žirgo į h6 reikalingas aptarimo. Bėdriai jo išstatymas tame lauke yra neigiamas pobūdžio. Svarbiausias nepatogumas tas, kad baltasis rikis gali jį paimti, sudarydamas juodųjų stovykloje izoliuotus, sudvejintus du eilinius linijoje „h“. Dabartiniame atsitikime tokio pavojaus nėra, nes toje ištrižainėje tarpe jų stovi baltasis žirgas. Pirmiau turi pasitraukti baltasis žirgas, tai juodasis žirgas galės pakeisti poziciją. Tokiu būdu išeina, kad baltųjų puolamasis manevras taip pat nenaudingas.

3) 1. e2—e4 e7—e5 2. Žg1—f3 Žb8—c6 3. Rf1—c4 Žg8—f6 4. d2—d4 e5:d4 5. Žf3—g5. Dabar juodieji ginančio išstatymo ėjimo neturi. (Pavojinga 5. .... d5 6. e:6 Ž:d5 7. Ž:f7!, kodėl? — pamatysime toliau). Juodieji gali šu pasisekimu eiti 5. .... Žc6—e5 gindami lauką f7 ir vienkart užpildami rikį c4.

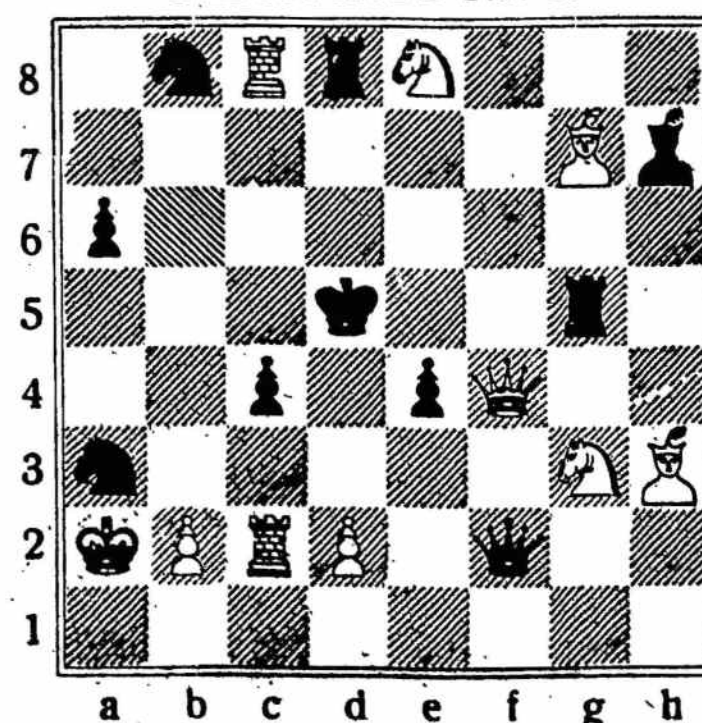
Mūsų bendroji išvada tokia: juodųjų šaliai nėra reikalo jaudintis, kol jie gali atsakyti patikimu gynimosi ėjimu. Aišku, taip pat nereikia parengiamųjų ėjimų tai apsaugai sudaryti anksčiau, negu pasireiškia pilnumoje puolamoji tendencija. Tokie perankstyvūs ėjimai Žg8—h6, iki nebus baltųjų žirgas išstatytas lauke g5, taip pat ir h7—h6 susilpnina tik juodųjų stovyklą.

Dabar susipažinsime su pavyzdžiu, kad lauko f7 puolimą lydi pasisekimas, būtent laimėjimas juodojo eilinio.

Po 1. e2—e4 e7—e5 2. Žg1—f3 Žb8—c6 3. Rf1—c4 d7—d6 4. Žb1—c3 Žg8—f6? 5. Žf3—g5 ir juodieji neturi patenkinamo gynimosi, nes 5. .... d6—d5, arba 5. .... Rc8—e6 nustojamas eilinis. (Jei juodieji eina 5. .... Rc8—e6, baltieji ima su žirgu 6. Ž:e6 f:e 7. R:e6 Žd4 8. Rb3 ar Rc4. Žirgu naudingiau, nes juodieji nepasiekia tokio greito išstatymo, kaip kirtus rikiu: 6. R:e6 f:e 7. Ž:e6 Vd7 8. Ž:f8 B:f8. Pirmame atsitikime rikis f8 lauke blogoje padėtyje). (Jei juodieji eina 5. .... Rg4, tai baltieji atsako 6. R:f7+ Ke7 7. Žd5+ Ž:d5 8. V:g4 Žf4 9. Rb3 h5 10. Vd1 (Ž:g2+? 11. Kf1 ir 12. Žf7). Jei 6. .... Kd7, tai 7. f3 h6 8. f:g g:h 9. d3

Šitą variantą visuomet reikia atsiminti, nes ir gerieji šachmatininkai, automatiniai išstatydami savąsias figūras, nenumatę pasekmių po kiekvieno ėjimo, atsiduria labai nemaloniame padėtyje. (B. d.)

UŽDAVINYS Nr. 9.

Matas dviem ėjimais

UŽDAVINIŲ SPRENDIMAI

Užd. Nr. 6. 1. Žg4—f2 Kg5—h4 2. Žf2—e4×. 1. .... (jei kur nors kirtur) 2. Žf2:h3×.

Užd. Nr. 7. 1. Vh7—d3 Kb6—c5 2. Žb8—d7×; (jei kur nors kirtur, tai) 2. Vd3—a6×.

Užd. Nr. 8. 1. Kg6—g7 Ke6:f5 2. Rc6—d7×. Jei 1. .... Ž kur nors, tai 2. Žc2—(:) d4×.

Kaip naujokas piaustė šlipsus

Ir būrininkas, ir viršila, ir skyrininkas žino, kad su senu kareiviu ne bėda. Senas kareivis vyras, o ką gi! Su jaunu kareiviu irgi galvos trūkti nereikia. Kitas reikalas su naujoku. Šimtas žino, vienas naujokas vos tik galvos man nupiovē. Dabar štai aš, senas kareivis, grandinio laipsnį jau seniai išsitarnavęs, po kurio laiko būsiu paleistas atsargon, iš sandėlio ūkvedis išduos civilį kostiumą, bet šlipsu prie jo nebebus: anais laikais, dar tik tarnybon iškeliaujant, vienas naujokas nupiovē.

Naujokai važiuome į kariuomenę. Traukinys, kuriuo, turiu prisipažinti, aš važiuavau dar pirmą kartą, kaip koks ilgas slibinas, surijo mus ir nešė kur jam patiko. Tik bevažiuojant, bala žino, kaip į mūsų vagoną atsibaladojo didelis, stambus kaip meška vyrukas — irgi naujokas. Dabar jis vyras, kaip ir visi kareiviai, o tuomet buvo girtas, bet smarkus kaip širšonas.

Dvi plunksnos iš kairiojo sparno

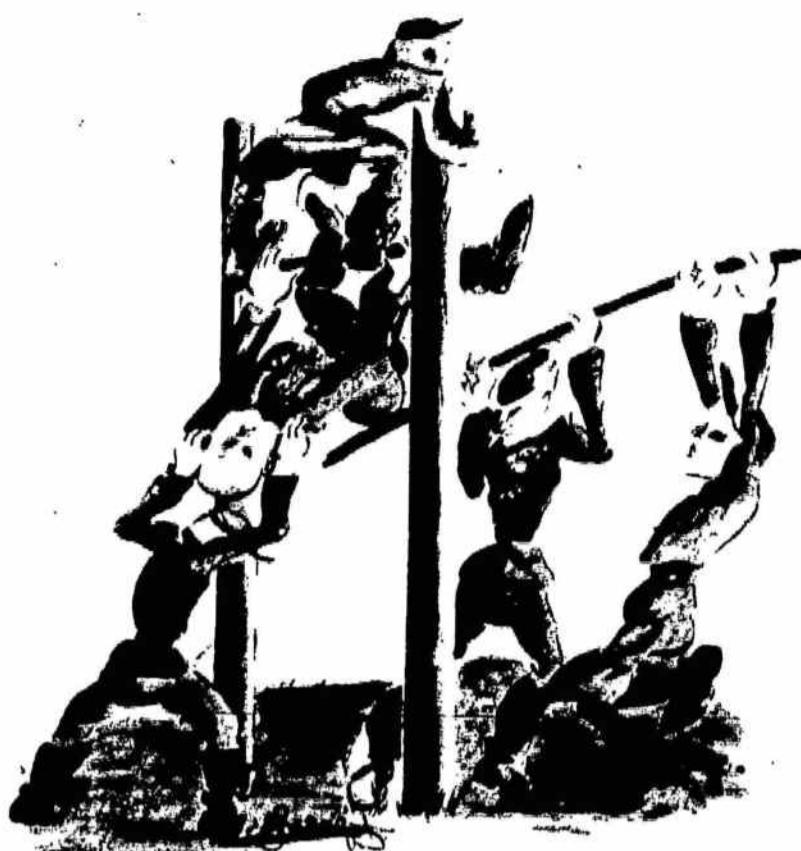
Pirmiausia jis pasakė „labas“, po to pradėjo kibti į mus, ramesnius naujokus. Jo žvilgsnis slydo čia prie vieno, čia prie kito, kol pagaliau įstrigo į vieną šviesiaplaukį berną.

— Tai ponas tu! — tarė čia mano aprašomasis naujokas.

— Ponas! — tyčiojosi galinčius. — Na, ir šlipsukas nieko sau, tfu!... Kariuomenėj ponų nereik! — tarė jis ir šlipsą nupiovē taip greit, kad aš nespėjau pamatyti, iš kur jis peilį išitraukė. Užpultasis nesipriešino.

— Na, o tu spirge! — susipažino netrukus ir su manim galinčius, kai atėjo mano eilė ir kai keturi naujokai jau pakankamai buvo nurimę su nupiautais šlipsais. Jie net su tam tikru susidomėjimu sekė tos meškos veiksmus, nes tat iš tikrųjų buvo įdomu, kaip teatre. Nelaukdamas, kol galinčius pradės savo darbą, sušukau kiek mano neblogo gerklė leido: — „bėk iš čia“! Bet mano drąsus pasiryžimas ginti savo teises nuėjo niekais, nes galijotas, tokiu stai-

PIRMOJI NAUJOKO PAMOKA

Pirmas bandymas ant turniko

giu judesiu nupiovē šlipsą, lyg gnybte būtų nugnybęs. Koks čia klausimas ar abejonė, kad ir galvos žmogus galėjai netekti.

Nežinia kuo būtų baigęsis tas teatrėlis, jeigu nebūtų pasisukęs į mūsų vagono skyrių kareivis. Kaip dabar žinau, tai būta jaun. puskarininkio ar grandinio, paskirto naujokų palydovu.

— Kas čia kelia triukšmą! — riktelėjo jis taip staiga ir tokiu griausmeliu, kad man ausyse kažin kas suspiegė, o širšė sudribo ant suolo, tarytum, po jo kojomis būtų kas truktelėjęs grindis.

— Vyrai! — Suriko vėl kareivis savo griaujančiu balsu.

Ilgai prašyti nereikėjo, nes visi jautėmės turį noro ir teisių narsuoliui širšei igelti. Ir galinčius tuoj buvo su-

— Kaip susilaikyti?

rištas mūsų pačių nupiaustytais šlipsais. Taip ir teko jam keliauti gulinti. O palydovas, palikdamas mūsų skyrių tuo pačiu savo raminančiu balseliu, nuo kurio suzirzgė vagono langai:

— Vyrai, sugrūsiu visus į daboklę, kas nesilaikys tvarkos! Kariuomenėj turi būti tvarka!

Galijotas aprimo, pagaliau užmigo. Ramiau ir jaukiau radosi ir mums.

— Žinoma, kariuomenėj turi būti tvarka! — su neslepianu pasitenkinimu pritarė vienas, maudamas nuo kaklo nupiautą šlipsą.

Tokia buvo pirmoji kelionė. O po trijų dienų mūsų piktasis širšonas jau buvo ramus ir paklusnus. Jis jau visai neblogo mokėjo ištarti pirmąjį kareivio ramintojėlį „klausau“. Na, o vėliau buvo ir visai paklusnus. Atsiminę šlipsus, juokiamės.

Pranas Kalibras

— Paskubėkim, drauge, matyt, bus lietaus, nes jie taip žemai skraido.

KARIŠKŲ SAPNŲ PRASMĖS

Ambulatorija — saugokis, kad netaptum simulantu.

Daug popierių — gausi atostogų.

Dainuoti — bus manevrai.

Dulkės — gausi porciją už šautuvo neišvalymą.

Gerti alų — pasivėlinsi vakariniam patikrinimui.

Juoktis sapne — kito „Kario“ juokai bus dar įdomesni.

Juostelė — būsi pakeltas grandiniu.

Kaspinas — ilgai nebesutiksi jos.

Mokėti statutą — gausi iš viršininkų pagyrimą.

Peilis — eisi bulvių skusti.

Savavališkas pasišalinimas — gausi daboklės.

Stovėti su ašutuvu — tai gali greit atsitikti.

Šluota — netrukus be eilės šluosi rajoną.

Taikinys — per šaudymą visas kulkas suvarysi į dvyliką.

Vyt. P.

Nauji leidiniai

A. Kazanavičienė — **AŽUOLO GY-LELĖ**. Piešiniai dail. Al. Šepečio. Spaudos Fondo leid., Lt. 1. Dailiai išleisti eilėraščių knygelė vaikams.

A. Šalčiuvienė-Gustaitytė — **DVE-JOPA MEILĖ**. Naujas novelių rinkinys. Spaudos Fondo leid., 238 psl. Lt. 3. Turinyje: Dvejopa meilė, Miražas, Linksma šeima, Nastazija, Moteris klube, Kunigo belaukiant, Pilkoji ponija, Glūdučiai, Valso garsai, Dienoraštis, ir O, Jeigu!

Antanas Jasiūnas — **APLEISTOS ŽEMĖS LYRIKA**. Trečias lyrikos rinkinys. Spaudos Fondo leid. Lt. 3. Viršelis dail. B. Macutkevičiaus. Tai gražios poezijos pluoštas.

Pearl S. Buck — **RYTŲ VĖJAS — VAKARŲ VĖJAS**. Gražiausias šiandieninės Kinijos romanas. Išvertė K. Jakūbėnas ir J. Lukoševičius. Viršelis dail. B. Macutkevičiaus. „Literatūros panteonas“ Nr. 28. Spaudos Fondo leid. 256 psl. Lt. 3. Vienas pačių geriausių ir įdomiausių 1938 m. Nobelio laureatės romanų. Tai žaviosios Kuli-Lan širdies išgyvenimai. Kova tarp jaunosios ir senosios kiniečių kartos. Veikalas, suteikęs Pearl S. Buck pasaulinį garsą.

Vyt. Sirijos Gira. — **KAMINKRĖTYS**. Spalvotos dail. R. Kalpoko iliustracijos. Spaudos Fondo leid., kaina Lt 1. Tai labai graži, puošniai išleista poemėlė jauniems skaitytojams.

Pirmosios dienos pulke

Vyras prie kulkosvaidžio

Karinės žinios

ANGLŲ JĖGOS VIDURŽEMIO JŪROJE. Viso pasaulio akys nukreiptos į Viduržemio jūrą. Laukiama, kad ten gali įvykti priešingų šalių jėgų susidūrimas.

Anglai paprastai laikydavo Viduržemio jūroje 12 didelių ir 58 mažesniųjų karo laivų eskadrą.

Gibraltaro tvirtovėje buvo laikoma 2 pėst. batalionai, sunkiosios artilerijos pulkas, 3 priešlėktuvinės artilerijos baterijos, 2 tvirtovės pionierių kuopos, pagalbiniai daliniai ir tarnybos, viso apie 3000 karių. Skubiai baigiama statyti įtvirtinimus ir iš šiaurės, t. y. Ispanijos pusės.

Maltos saloje laikoma pėstininkų brigada, 6 priešlėktuvinės artilerijos baterijos, 2 tvirtovės pionierių kuopos, pagalbiniai daliniai ir tarnybos. Plačiuose aerodromuose gali sutilpti kelios oro eskadros.

Kipro saloje taip pat laikomas pėst. batalionas ir aviacija.

Palestinoje, kur nuo senesnio laiko neramu, nesugyvena arabai su žydais, dabar stovi 2 divizijos ir laikoma daugiau kaip 300 lėktuvų.

Egipte skaitoma apie 15.000 anglų karių, laikoma divizija ir brigada, 2 lengvosios artilerijos pulkai, 1½ priešlėktuvinės artilerijos pulko, 3 pionierių kuopos, 2 šarv. batalionai.

Sudane yra 2 sustiprinti pėst. batalionai, be to, keli tūkstančiai čiabuvių, kuriems vadovauja anglų karininkai. Egipte ir Sudane anglai laikoma daugiau kaip 400 lėktuvų.

Iš viso Viduržemio jūros apvlinkėje anglai turi apie 40.000 karių ir 800 lėktuvų.

Egipto kariuomenė padėtų anglams. Dabar ji turi apie 30.000 karių, bet greit numatoma turėti 60.000. Kariuomenė susidės iš 1 motorizuotos ir 3 pėst. divizijų bei 500 lėktuvų.

D. BRITANIJOS JĖGOS JŪROJE IR ORE. Ekonominė D. Britanijos galybė yra remiama karine jėga. Karališkas lai-

vynas yra didžiausias imperijos gynimosi ramstis. Laivyno uždavinys yra keliariopas: saugoti savo vandenį nuo priešų laivų, patikrinti prekybos laivyno saugumą, sudaryti, reikiant, blokadą prieš valstybėms, sunaikinti arba sulaikyti uostuose prieš laivus ir užtikrinti saugų kariuomenės transportą (perkėlimą) per vandenynus. Šios dienos laivynas yra pakankamai pajėgus, kad įvykdytų visus jam teikiamus uždavinius. Per metus jo pajėgumas dar dvigubai padidės.

Per 1939 metus bus pastatyta 200 laivų. Tarp jų yra 6 lėktuvnešiai, 25 kreiseriai, 43 naikintuvai, 19 povandeninių laivų ir 9 kanonieriniai laivai. Praėjusiais metais buvo nuleisti 43 nauji laivai.

1920 metais D. Britanijos oro laivyno pajėga siekė vos 32.000 vyrų; šandien tas skaičius išaugo iki 130.000. 1938 metais savanorių karių skaičius buvo lygus visų pajėgų skaičiui 1935 m. Mašinų pagaminimo kiekis pašoko 150% daugiau kaip 1938 m.

1920 metais D. Britanijos oro laivyno pajėga siekė vos 32.000 vyrų; šandien tas skaičius išaugo iki 130.000. 1938 metais savanorių karių skaičius buvo lygus visų pajėgų skaičiui 1935 m. Mašinų pagaminimo kiekis pašoko 150% daugiau kaip 1938 m.

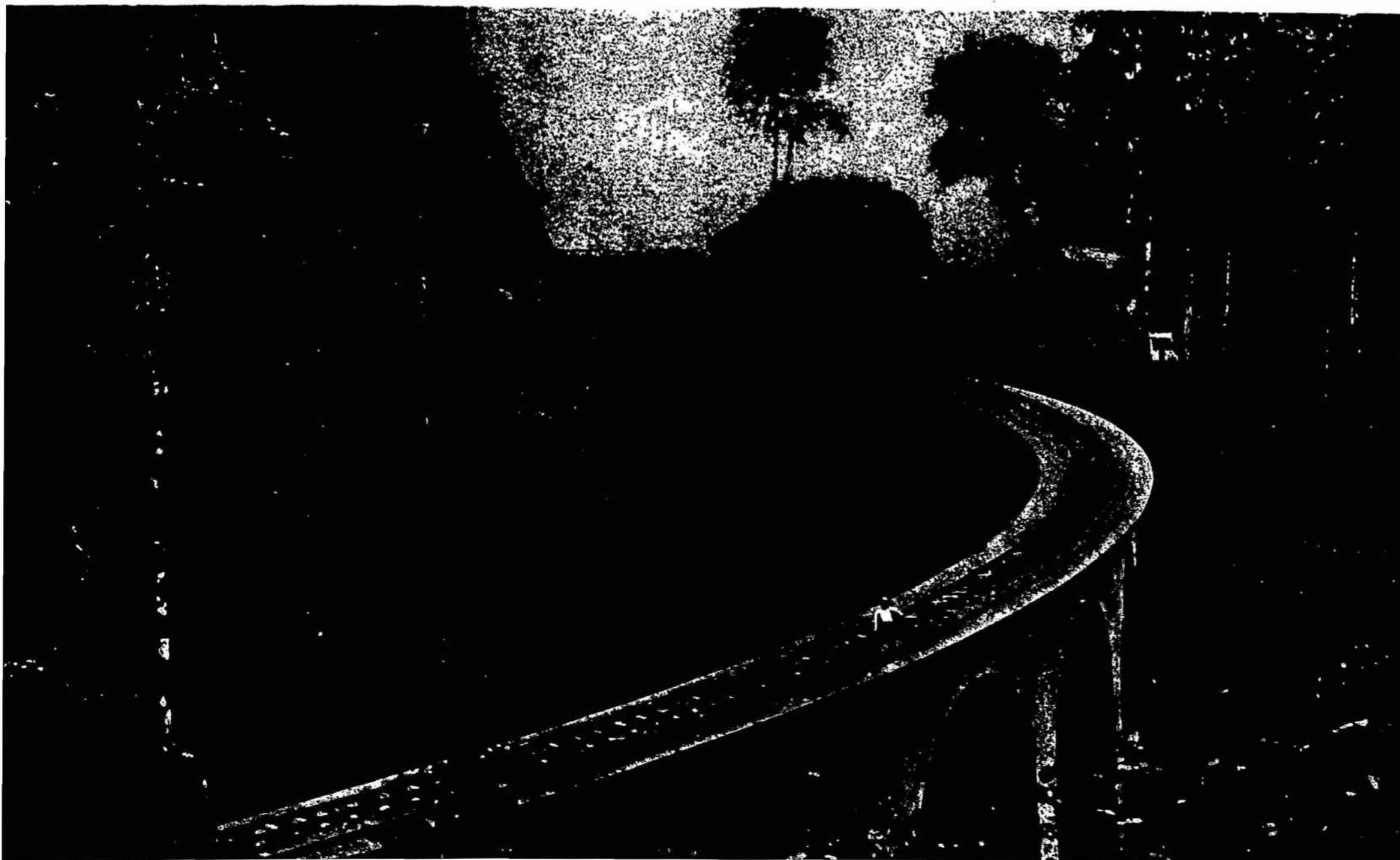
Viadukas ekvatorinėj Afrikoje

Kauno Miesto Savivaldybės Statyba Petrošiuose

Darbininkų vasaros sporto sezono atidarymas Kaune V. 7. M. Truso nuotr.

SPINDULIO - GLIASPAUDÉ

KARUS